

Jalostuksen tavoiteohjelma

2022 - 2026

Hyväksytty rotujärjestön yleiskokouksessa 14.3.2021
SKL:n jalostustieteellinen toimikunta hyväksynyt 15.4.2021

Sisällys

Sisällys	2
1. YHTEENVETO	3
2. RODUN TAUSTA	6
3. JÄRJESTÖORGANISAATIO JA SEN HISTORIA	11
4. RODUN NYKYTILANNE.....	13
4.1.1 Populaation rakenne ja sukusiitos	20
4.1.3 Rodun populaatiot muissa maissa	27
4.1.4 Yhteenveto populaation rakenteesta ja jalostuspohjasta	28
4.2 Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttöominaisuudet	28
4.2.1 Rotumääritelmän maininnat luonteesta ja käyttäytymisestä sekä rodun käyttötarkoituksesta	28
4.2.2 Jakautuminen näyttely- / käyttö- / tms. -linjoihin	28
4.2.3 PEVISA-ohjelmaan sisällytetty luonteen ja käyttäytymisen ja/tai käyttöominaisuuksien testaus ja/tai kuvaus	29
4.2.4 Luonne ja käyttäytyminen päivittäistilanteissa.....	29
4.2.5 Käyttö- ja koeominaisuudet	30
4.2.6 Käyttäytyminen kotona sekä lisääntymiskäyttäytyminen	30
4.2.7 Yhteenveto rodun käyttäytymisen ja luonteen keskeisimmistä ongelmakohdista sekä niiden korjaamisesta	31
4.3. Terveys ja lisääntyminen.....	31
4.3.1 PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet ja viat.....	31
4.3.2 Muut rodulla todetut merkittävät sairaudet ja viat.....	32
4.3.3 Yleisimmät kuolinsyyt	44
4.3.4 Lisääntyminen	45
4.3.5 Sairauksille ja lisääntymisongelmille altistavat anatomiset piirteet	46
4.3.6 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ongelmista terveydessä ja lisääntymisessä	46
4.4. Ulkomuoto	47
4.4.1 Rotumääritelmä	47
4.4.2 Näyttelyt ja jalostustarkastukset	49
4.4.3 Ulkomuoto ja rodun käyttötarkoitus	50
4.4.4 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ulkomuoto- ja rakenneongelmista	50
5. YHTEENVETO AIEMMAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISESTA.....	52

5.1 Käytetyimpien jalostuskoirien taso.....	52
5.2 Aiemman jalostuksen tavoiteohjelman toteutuminen.....	55
6. JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA TOTEUTUS	57
6.1 Jalostuksen tavoitteet	57
6.2 Suositukset jalostuskoirille ja yhdistelmille	58
6.3 Rotujärjestön toimenpiteet	61
6.5 Toimintasuunnitelma ja tavoiteohjelman seuranta	64
8. LIITTEET	64

1. YHTEENVETO

Shih tzu ry:n jalostuksen tavoiteohjelma on tehty palvelemaan kasvattajia ja harrastajia. Se sisältää rodun tärkeimmät jalostustavoitteet sekä keinot niiden saavuttamiseksi. Kasvattajien, varsinkin uusien ja aloittelevien, tulisi käyttää sitä apuna ja ohjeistuksena.

Tavoiteohjelmaa tehdessä on keskusteltu kasvattajien ja eläinlääkäreiden kanssa sekä hankittu tutkimustietoa rodun todellisesta tilanteesta, jotta kaikki rodun jalostuksen kannalta tärkeät seikat tulisi huomioitua.

Jalostuksessa on tärkeää ymmärtää rodun tämänhetkinen tilanne. Rotu on muutosten kourissa, mikä asettaa omat haasteensa kasvattajille. Shih tzu on perusterve rotu ja rodun elinvoimaisuus sekä tyypillinen luonne tulisi säilyttää. Populaation pieni koko Suomessa asettaa omat haasteensa ja jalostuksessa on pyrittävä mahdollisimman laajaan geenipooliin.

Rodun tilanne on tällä hetkellä varsin hyvä, eikä ole syytä lähteä muutoksen tielle vääristä syistä, vaan hyvää tilannetta tulisi jalostuksellisin keinoin ylläpitää ja kehittää.

Kuvaus rodusta ja sen käyttötarkoituksesta

Shih tzu on puhdas seurakoiria, jolla ei ole käyttökoiraominaisuuksia. Shih tzu kuuluu FCI:n roturyhmään 9. Kyseessä ei kuitenkaan ole tyypillinen, kevytrakenteinen kääpiökoira, vaan matalaraajainen, vankkarakenteinen, isopäinen ja korkeuttaan pidempi pieni koira. Shih tzun ei kuitenkaan tule olla karkea tai kömpelö, vaan aktiivinen, valpas, itsetietoinen ja ylväästi itsensä kantava. Shih tzun linjat ovat pyöreät ja pehmeät.

Luonteeltaan shih tzu on älykäs, eli se oppii ja omaksuu uusia asioita nopeasti. Rotu on leikkimielinen ja kaikille ystävällinen ja luonteen leikkimielisyys myös säilyy pitkälle vanhuuteen saakka. Shih tzu soveltuu käyttötarkoitukseensa seurakoirana erinomaisesti, koska se on erittäin seurallinen, eikä sillä ole juuri lainkaan vahti- tai metsästysviettiä. Rotu sopii mainiosti nykypäivän kaupunkieihin keskittyvään asumiseen luonteensa ja kokonsa puolesta, mutta siitä saa myös esimerkiksi erinomaisen seurakoiran maalle. Shih tzut eivät karkaa helposti, ne eivät lähde riistan perään metsässä, eivätkä ne ole aggressiivisia muita koiria tai eläimiä kohtaan. Shih tzut sopeutuvat helposti muuttuviin tilanteisiin, eikä luonteeseen kuulu arkuutta, vaan päinvastoin shih tzut ovat monesti jopa tyhmänrohkeita.

Shih tzun erityislaatuinen luonne erottaa sen selkeästi muista vastaavanlaisista roduista. Monesti ihmisiä mietityttää rodunomaisen pitkän turkin hoitaminen varsinkin Suomen haastavissa sääoloissa, minkä vuoksi osa shih tzuista, jotka eivät käy koiranäyttelyissä, pidetään lyhyessä turkissa vaikka rotu ei ole trimmattava.

Keskeisimmät jalostustavoitteet sekä toimenpiteet niiden saavuttamiseksi

Luonne ja käyttäytyminen	
<u>Tavoitteet</u>	<u>Jalostussuositukset, muut toimenpiteet</u>
Tulee säilyttää rodun ihastuttava ja erityislaatuinen luonne. Shih tzu ei saa olla vihainen tai arka. Hyvästä terveydestä on pidettävä huolta, jotta rotu säilyy erinomaisena seurakoirana jatkossakin.	Jalostukseen ei käytetä vihaisia tai arkoja koiria. Pelokkuus (arkuus) ja ääniarkuus sekä aggressiivisuus johtuvat sekä perimästä että ympäristötekijöistä. Kasvattajan tulee huolehtia pentujen sosiaalistamisesta ennen luovutusta. Uusia pennunomistajia tulee tukea ja neuvoa pennun kouluttamisen ja sosiaalistamisen suhteen sekä valistaa voimakkaiden pelästymisten haitallisilta vaikutuksilta.

Terveys	
<u>Tavoitteet</u>	<u>Jalostussuositukset, muut toimenpiteet</u>
Tavoitteena on säilyttää terve, normaalisti hengittävä, arjessa pärjäävä iloinen ja sosiaalinen seurakoirana, jolla ei ole liioiteltuja, terveyttä vaarantavia piirteitä.	Teetetään JTO:ssa suositellut terveystutkimukset jalostusyksilöille sekä seurataan niiden jälkeläisten terveyttä samoilla tutkimuksilla. Noudatetaan JTO:n suosituksia jalostusyksilöiden valinnassa.

Lisääntyminen	
<u>Tavoitteet</u>	<u>Jalostussuositukset, muut toimenpiteet</u>
Säilytetään kyky normaaliin astumiseen sekä synnytykseen.	Käytetään jalostukseen vain niitä yksilöitä, jotka astuvat ja synnyttävät normaalisti, ellei kyseessä ole tilanne jossa näitä menetelmiä ei voi käyttää (esim. keinosiemennys ulkomaisella, kaukana asuvalla uroksella tai nartulla synnytyksessä esim. väärä asentoinen pentu).

Rakenteen ja anatomian terveys	
<u>Tavoitteet</u>	<u>Jalostussuositukset, muut toimenpiteet</u>
Jalostusyksilön tulee olla rakenteeltaan terve ja rodunomainen. Shih tzun tulee olla vankka ja tasapainoinen.	Noudatetaan JTO:n suosituksia niin terveyden kuin luonteenkin osalta. Jalostukseen käytettävän koiran tulisi käydä ainakin kerran näyttelyssä saadakseen kirjallisen arvostelun sen ulkomuodosta.

Käyttöominaisuudet	
<u>Tavoitteet</u>	<u>Jalostussuositukset, muut toimenpiteet</u>
Rodulla ei ole käyttöominaisuuksia.	Rodulla ei ole käyttöominaisuuksia.

Jalostuspohja	
<u>Tavoitteet</u>	<u>Jalostussuositukset, muut toimenpiteet</u>
Tavoite on laajentaa geenipohjaa, mutta säilyttää silti rotumääritelmän mukainen rotutyypin. Pyritään saavuttamaan mahdollisimman rodunmukainen ja terve yksilö.	Jalostuksessa suositellaan neljän sukupolven perusteella lasketun sukusiitosasteen pitämistä alle 6,25 %:ssa. Uroksen jälkeismäärän ei tulisi ylittää 5 % yhden sukupolven aikana rekisteröityjen rodun yksilöiden kokonaismäärästä.

Pentueiden rekisteröintiin vaikuttavat ehdot

Rodulla ei ole rekisteröintiin vaikuttavia ehtoja lukuun ottamatta Kennelliiton kaikkien rotujen rekisteröintiä koskevia ehtoja, sekä kasvattajan sitoumuksen velvoitteet ja muut Kennelliiton säännöt ja suositukset.

2. RODUN TAUSTA

Alkuperä ja käyttötarkoitus

Rotu on juuriltaan tuhansia vuosia vanha. Taiteesta ja pergamenttikääröistä Kiinasta, joiden arvellaan olevan niinkin kaukaa kuin vuodelta 629 EKR, on löydetty kuvia koirista, jotka suuresti muistuttavat shih tzua. Näiden koirien arvellaan olevan shih tzujen kantaisiä.

Kuten kaikkien idän alkuperäisten rotujen, myös shih tzujen todellinen kehittyminen on hämärän peitossa. Rotuun on matkan varrella luultavimmin sekoittunut alueen muita pieniä koiria. Nykyisen

muotonsa se sai Kiinan viimeisen keisarinna Tsu Hsi'n palatsissa lähemmin tuntemattomien risteytysten kautta 1800-luvun loppupuolella.

On olemassa vahvoja viitteitä siihen olettamukseen, että shih tzu kehittyi Kiinassa Tiibetistä tulleista koirista. Yksi teoria on, että ne olivat lahjoja tiibetinbuddhalaisilta opettajilta kuninkaallisille vierailijoille, jotka kävivät Tiibetissä. Koirat luultavasti kulkivat silkkitietä pitkin Kiinaan ihmisten mukana.

Tiibet on suurien vuoriensa ansiosta pysynyt hyvin puhtaana vierailta lajeilta, sillä sinne on ollut vaikea kulkea, joten koirat ovat saaneet kehittyä siellä rauhassa ilman ulkopuolisia vaikutteita. Kun Tiibet sai olla melko rauhassa johtuen luonnollisista esteistä, nämä Tiibetistä saadut suuresti arvostetut lahjat taas pysyivät suojassa Kiinassa, ihmisten rakentamien esteiden sisällä, Kiellettyssä kaupungissa.

Ming Dynastian aikana (1368-1644) nämä pienet koirat olivat hyvin suosittuja kuninkaallisten joukossa. Silloin niitä kasvattivat eunukit, jotka kilpailivat keskenään siitä, kuka pystyi kasvattamaan parhaat koirat kuninkaallisille. Manchu Dynastia alkoi 1644 ja kesti vuoteen 1912. Siltä ajalta tiedetään monien tiibetiläisten koirien tulleen Tiibetin Potala palatsista Kiinaan kuninkaallisille.

Kaikki nämä pienet koirat edustivat kiinalaisille leijonaa ja niitä pidettiin suuressa arvossa. Leijonan sanottiin olevan Buddhan seuralainen ja suojelevan häntä. Kiinalaiset pitivät leijonaa Buddhan symbolina ja siksi se oli mallina heidän kasvattamilleen koirille. Leijona ei kuitenkaan kuulunut luonnonvaraiseen eläinkuntaan, eivätkä kiinalaiset tarkkaan tienneet miltä se näyttää. On hyvin luultavaa, että entisaikaisten, pedoilta näyttävien patsaiden (Foo dog) ajateltiin olevan leijonia ja koirat jalostettiin näyttämään niiltä.

Rodun kehitys nykyiseen muotoonsa

Shih tzut kävivät läpi useita aikakausia ja niitä kasvatettiin kuninkaallisessa hovissa. Bokserikapinaan saakka kuninkaalliset, heidän palvelijansa sekä koiransa, koko hovi, matkustivat vuosittain talvipalatsista kesäasuntoonsa. Shih tzut olivat erittäin hyvin pidettyjä ja hemmoteltuja erityisesti viimeisen keisarinna Cixin toimesta, joka astui valtaan 1861 ja pysyi vallassa kuolemaansa (1908) asti.

Eunukit hoitivat taloutta ja keisarinna nimitti Li Lien-Yang pääeunukiksi ja antoi hänen vastuulleen arvokkaat koiransa sekä niiden jalostuksen. Eunukki esitteli pennut keisarinnalle ja hän päätti pääsivätkö ne hänen laumaansa. Kaikista koirista pidettiin tarkkaa kirjaa keisarinna vaatimuksesta. Jokainen syntynyt pentu kirjattiin ylös ja värit merkittiin tarkasti. Jalostusyksilöiltä toivottiin hyvää terveyttä, temperamenttia, rakennetta sekä värimerkkejä. Esteettisistä ja uskonnollisista syistä kirjavat, kauniilla merkeillä ja täydellisellä satulalla varustetut koirat olivat keisarinna suosiossa – kuten myös yksiväriset. Monet uskovat, että keisarinna oli ympäröinyt itsensä kulta tai kulta-valkoisilla koirilla, mutta tämä ei kuitenkaan pitänyt paikkaansa. Hänen suosikkikoira, uros Hai Ling, joka seurasi häntä joka paikkaan, oli musta.

Keisarinna suurin pelko oli, että ulkomaalaiset tuhoaisivat Kiinan kulttuuriin. Hän otti vastaan ulkomaalaisia ainoastaan poliittisista syistä, mutta antoi heille välillä lahjaksi pieniä koiria, shih tzuja.

Keisari Guangxun (Cixin ottopoika) kuoleman jälkeen 1908, leskikeisarinna Cixi kuoli seuraavana päivänä. He olivat viimeisiä kuninkaallisia ja koirien tulevaisuus näytti synkältä ilman palatsin turvaa ja jalostusohjelmaa. Myös eunukit olivat ilmapiirin muututtua ahtaalla ja he alkoivat myydä koiria palatsin

ulkopuolelle, myös ulkomaalaisille. Kun nämä ulkolaiset diplomaatit palasivat Eurooppaan, heillä oli nuo koirat mukanaan. Päinvastoin kuin usein luullaan, yksi ensimmäisistä shih tzuista läntiseen maailmaan tuli Amerikkaan. Vuonna 1903 keisarinna Tzu Hsi lahjoitti pennun amerikkalaiselle Kiinassa olevalle ministerin vaimolle Sarah Conger'ille.

Ruhtinatar D'Anjou sai myös näitä koiria alkuperäisestä kannasta ja samoin Mrs. Lorenz, joka myöhemmin omisti shih tzu kennelin, jossa oli lähes ainoastaan mustia koiria. Yksi hänen kantakoiristaan Chu Po oli keisarinna Cixi'n suosikkiuroksen Hai Ling'n jälkipolvea. Shih Tzuja saatiin Englantiin myös rodun läntisen pioneerin Lady Brownrigg'n toimesta. Hän toi Kiinasta mm. uroksen nimeltä Hibou ja nartun nimeltä Shu-Ssa 1930. Shih Tzuja kulkeutui myös Norjaan diplomaattien mukana.

Hibou ja Yangtse joskus 30-luvulla, om. Lady Brownrigg, U.K.

Alun tiibetiläisen eristyksen ja myöhemmän tarkan jalostuksen kielletyssä kaupungissa, rotuun on päässyt vähän ulkopuolisia vaikutteita. Shih tzu sekä muutkin tiibetiläiset sukulaisrodut, kuuluvat edelleen niiden vähäisten rotujen joukkoon, joidenka geenistö on lähimpänä alkukoira.

Tiedetyt tuonnit Kiinasta Iso-Britanniaan/Irlantiin (lähde Gay Widdrington kirjoitukset)

Hibou, uros, synt./tuotu 1930 om. Sir D & Lady Brownrigg, U.K.

Shu-Ssa, narttu, synt./tuotu 1930 om. Sir D & Lady Brownrigg, U.K.

Lung-Fu-Ssu, uros, synt./tuotu 1930 om. Miss E M Hutchins, Irlanti

Ming, narttu, synt./tuotu 1939 om. Lt General Telfer-Smollett, Skotlanti

Ishuh Tzu, narttu, synt./tuotu 1947 om. om. Lt General Telfer-Smollett, Skotlanti

Wuffles, uros, synt./tuotu 1948 om. Mr & Mrs Fraser-Buchanan, U.K.

Mai-Ting, narttu, synt./tuotu 1949 om. Mr & Mrs Rowland Morris, U.K.

Hsi-Li-Ya, narttu, synt./tuotu 1952 om. Mr & Mrs R P Dopson, U.K.

Tiedetyt tuonnit Kiinasta Norjaan (lähde Gay Widdrington kirjoitukset)

Leidza, narttu, synt. 1928, syntynyt Imperial palatsissa Kiinassa

Aidzo, uros, synt. 1930

Schauder, narttu, synt. 1931

Kaikkien kolmen omistajat Herr & Fru Kauffmann

Choo-Choo syntyi Aidzo ja Schauder jälkeläisenä ja lähetettiin Norjasta Englantiin kuningatar äidille 1933. Tällä uroksella oli useita jälkeläisiä Englannissa.

Lisäksi vuoden 1934-1962 välillä Kiinasta tuotiin länsimaihin 12 shih tzua, joiden linjat eivät jatkuneet, sekä narttu Kanadasta Iso-Britanniaan (Tashi of Chouette, synt. 1939), jonka molemmat vanhemmat olivat Kiinasta.

Englannin Kennel Club perustettiin 1935 ja shih tzuja alettiin kasvattaa siellä sekä pohjoismaissa ja näistä muutamasta tuonnista Kiinasta ovat nykyajankin koirat peräisin. Pohjoismaiset koirat olivat lähinnä Rouva Kaufmannin, norjalaisen Kiinassa olleen ministerin vaimon, tuomien koirien jälkeläisiä.

Kuitenkin vuonna 1934 julkaistiin ensimmäinen rotumääritelmä shih tzulle juuri Kiinassa paikallisen Kennel Clubin toimesta. Englannissa tehtiin tietoinen roturisteytys jo vuonna 1952, jolloin shih tzun ulkomuoto ei enää miellyttänyt kasvattajia (mm. raajat sekä koko olivat kasvaneet alkuperäisistä koirista). Tarkoin valittu kiinanpalatsikoira astui shih tzu nartun. Yhdistelmää perusteltiin historialla (palatsissa oletetaan käytetyn juuri kiinanpalatsikoiria tähän tarkoitukseen) sekä koirien ulkomuodon muuttumisella. Nykypäivänä on todella vaikeaa, lähes mahdotonta, löytää koiraa, jolla tätä risteytystä ei olisi takanaan.

Rodun levinneisyys

Rotua esiintyy kaikkialla maailmassa ja se on hyvin suosittu. Englannissa tehdyn risteytyksen suosio alkuaikoina sekä se, että koko kanta on levinnyt muutamasta yksilöstä, aiheuttaa rodulle sukulaisuussuhteen ympäri maailman. Tämä tulee pitää mielessä aina jalostusasioita mietittäessä.

Sukulaisrodut, joiden kanssa yhteinen kehityshistoria

Shih tzu on kehittynyt Tiibetistä tulleista "leijonakoirista", joiden oletetaan olevan lhasa apson esi-isiä. Näitä pieniä koiria oli jokaisessa tiibetiläisessä luostarissa. Koirat olivat oletettavasti osaksi sukua myös tiibetinspanielin esi-isille. Kiinaan palatsiin koirat kulkeutuivat lahjoina ja keisarinna Tzu Hsi jalosti näitä koiria palatsissa olevien pienten palatsikoirien kanssa, ja tuloksena on shih tzun tyyppisen koiran synty. Koirista 12-14 kulkeutui länteen, joista kanta on peräisin. Englannissa 50-luvulla shih tzu yhdistettiin kiinanpalatsikoiran kanssa, ja tämä yhdistelmä löytyy lähes kaikkien nykykoirien taustalta.

Eri linjat

Rodussa ei esiinny erikseen käyttö- ja näyttelylinjaa. Vaikka rotu Euroopassa/Amerikassa on kehittynyt samoista Kiinasta tulleista yksilöistä, on rotu jakautunut kahtia toisistaan ulkomuodollisesti eroaviin tyyppeihin maanosasiintymien mukaan. Amerikassa sekä Etelä-/Itä-Euroopassa suositaan huomattavasti rotumääritelmästä poikkeavaa show-tyyppiä, joka on huomiota herättävän korkea, pienipäinen ja ylikulmautunut, sillä on liian pitkä reisiosa eikä häntä ole tyyppillisen korkea. Tyyppi muistuttaa rakenteeltaan enemmän lhasa apsoa/maltankoiraa kuin perinteistä, rotumääritelmän mukaista shih tzua.

Ensimmäiset koirat Suomessa, koiramäärän kehitys

Suomalainen shih tzujen kasvatusta alkoi 1950-luvun lopulla Ruotsista ja Norjasta tuotujen koirien voimin. Ensimmäinen Suomeen saapunut koira on ollut tietyvästi 1954 syntynyt narttu. Sen omisti Rouva Irja Kunnari Tornioista (Pauhumäen kennel). Hän teetti ensimmäisen suomalaisen shih tzu pentueen, joka syntyi 27.08.1957 - 3 pentua. 1950-luvun lopussa on rekisteröity lisäksi 4 tuontikoiraa, 2 Norjasta ja 2 Ruotsista. Lisää koiria tuotettiin 1960-luvulla ja sen jälkeen Ruotsista, Hollannista, Norjasta sekä Englannista. Tuonteja on tullut vuosien varrella monelta suunnalta; mm. Yhdysvalloista, Italiasta, Australiasta, Venäjältä, Tanskasta ja Saksasta.

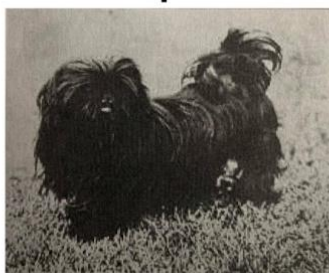
Kasvatusta alkoi vilkkaana ja rodun kulta-aikaa oli 80-luku, jolloin koiria rekisteröitiin runsaasti vuosittain. Laman jälkeen 90-luvulla rekisteröintimäärät romahtivat noin 50 pentuun vuosittain. Uusi nousu alkoi vuonna 2008, jolloin rekisteröinti määrät alkoivat jälleen kohoamaan ja parhaimmillaan ne olivat yli 100 pentua vuodessa. Sitten alkoi kuitenkin jälleen uusi laskusuhdanne, jonka loppua ei ole vielä näkyvissä.

Tuontikoiria tulee edelleen maahan vuosittain, nykyisin lähinnä Pohjoismaista, Englannista ja Virosta. Koirien taso on Suomessa korkea.

Shih Tzu from the past to the present

Old Chinese art,
The Lion-Dog (Shih Tzu Kou)

Shih Tzu in China 1930

My Lord of Tibet, 1936

Ch Ta Chi of Taishan, born 1945

Ch Ya Tung of Antarctica, born 1969

Ch Balitshan Lady Ying-Ying,
born 1977

Ch Aylas Ado Pep-Pery, born 1988

2 typical shih tzus from the 2020

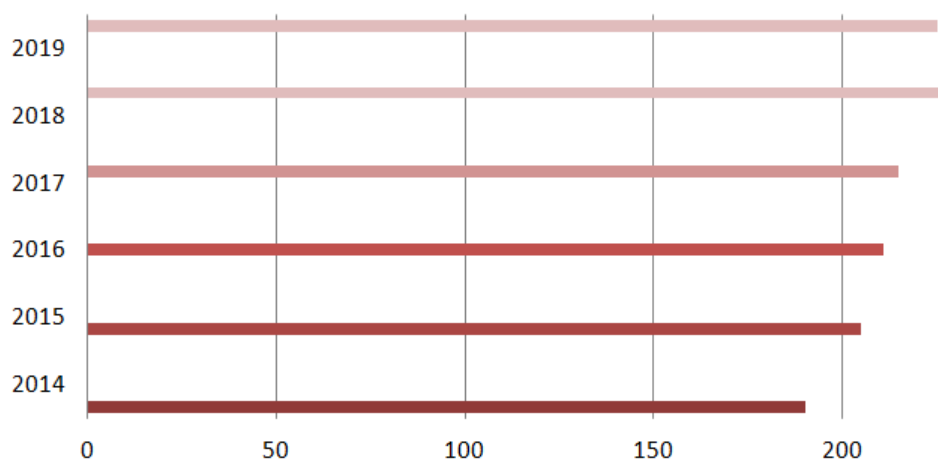
3. JÄRJESTÖORGANISAATIO JA SEN HISTORIA

Yhdistys on perustettu v 1971, varsinainen perustava kokous pidettiin Forssassa 21.10.1971, joten 50 v. juhlan yhdistys pitää 4.4.2021. Vuonna 1972 yhdistyksellä oli jo 72 jäsentä. Yhdistys oli alussa rotua harrastava yhdistys, rotujärjestön oikeudet yhdistys sai 25.11.1978 Suomen Kennelliitto ry:ltä. Jäseniä yhdistyksessä oli vuoden 1978 alussa yli 300 (lähde: Shih Tzu ry toimintakertomus 1978).

Järjestön jäsenmäärä ja sen kehitys

Jäsenmäärä on aina ollut melko tasainen, vuonna 2005 se oli noin 250, vuoteen 2014 mennessä jäsenmäärä oli laskenut 190 jäseneseen, josta se lähti taas uudelleen nousuun. Jäseniä vuonna 2019 yhdistyksessä oli 223 kpl.

Jäsenmäärän kehitys

Rotujärjestön historiaa

Yhdistys on perustettu 1971 Suomessa. Aloite yhdistyksen perustamisesta tehtiin kesänäyttelyn yhteydessä Porissa. Varsinainen perustava kokous pidettiin Forssassa 21.10.1971. Perustajajäseniä olivat mm. Antti Seppälä (Capella), Pekka Väissi (Kauhakuusen), Eero Pihl, Sirkka Lahdenperä (Sirkklahden), Kirsti Koivu (Visakoivun) sekä Synnöve & Turkka Amberla. Ensimmäinen puheenjohtajamme oli Jorma Saros.

Yhdistys antoi neuvoja kasvattajille ja auttoi ulkomaalaisissa yhteyksissä, joka tuona päivänä ennen internetiä oli erittäin tärkeää jalostusmateriaalin saamiseksi. Jalostustoimikunta alkoi kerätä myös tietoa terveysongelmista ja neuvoi kasvattajia.

Rotujärjestön oikeudet yhdistys sai 25.11.1978 Suomen Kennelliitto ry:ltä. Lähes kaikki kasvattajat kuuluivat ja kuuluvat yhä rotujärjestöön.

Vuonna 2021 rotujärjestö juhlistaa 50 vuoden taipaletta. Onnittelemme rotujärjestöämme ja kiitämme niitä kaikkia ihmisiä, jotka ovat tehneet valtavan määrän työtä vuosien varrella rotumme ja yhdistyksemme eteen.

Yhdistyksen vanha logo, jonka on suunnitellut taitelija Alpo Jaakola.

Nykyisen logon, joka näkyy etusivulla sekä yläpalkissa on suunnitellut ja toteuttanut Marjatta Kiminkinen.

Yhdistyksen tunnetun nimen kirjoituksen on suunnitellut ja toteuttanut Synnöve Amberla ja se on säilynyt muuttumattomana alusta alkaen.

Jalostusorganisaation rakenne ja jalostustoimikunnan tehtävät

Shih tzujen jalostukseen liittyvästä käytännön työstä vastaa yhdistyksen vuosikokouksessa valittu jalostustoimikunta, johon kuuluu 3 jäsentä.

Toimikunnan jäsenten toimikausi on kolme vuotta, porrastuen niin, että yksi jäsen valitaan aina vuosittain. Hallitus vahvistaa jalostustoimikunnan sekä pentuvälityksen toimintaohjeet.

Jalostustoimikunta on velvollinen seuraamaan jalostuksen tavoiteohjelman toteutumista käytännössä ja raportoi tästä hallitukselle.

Jalostustoimikunnan työ painottuu tiedon keräämiseen ja julkaisemiseen jäsenlehdessä sekä kasvattajien, kasvattajiksi aikovien ja urosten omistajien sekä muiden asiasta kiinnostuneiden neuvontaan ja kouluttamiseen. Jalostustoimikunta myös seuraa rodun tilannetta ulkomailla.

Jalostustoimikunta hoitaa myös tuomarikoulutuksia, järjestää kollegioita (viimeisin järjestetty 2019, seuraavan tulossa 2021) sekä kasvattajien tiedottamista ja yhteisiä kasvattajapäiviä (viimeisin järjestetty vuonna 2017).

Jalostustoimikunta antaa pyydettyä urossuosituksia sekä käsittelee kasvattajien jalostusneuvontapyynnöt, joissa mahdollisesti on myös kasvattajan omat urosehdotukset (1-3 kpl). Jalostustoimikunta kertoo suunnitellun yhdistelmän toteuttamiseen vaikuttavista tekijöistä sekä siihen mahdollisesti sisältyvistä riskeistä. Jalostustoimikunta voi mm. laskea suunnitellun yhdistelmän sukusiitoskertoimen, ilmoittaa tunnettujen sairauksien tai vikojen kantajien määrän sukutaulussa sekä

kertoa muista mahdollisista jalostustoimikunnan tiedossa olevista seikoista, jotka voivat vaikuttaa suunnitellun yhdistelmän toteuttamiseen. Lopullisen päätöksen tekee aina kuitenkin kasvattaja, jolla on oikeus valita uros, ja hän myös itse kantaa vastuun.

4. RODUN NYKYTILANNE

4.1. Populaation rakenne ja jalostuspohja

Rodun perinnöllinen monimuotoisuus tarkoittaa sen geeniversioiden (alleelien) runsautta. Puhutaan myös jalostuspohjan laajuudesta. Mitä monimuotoisempi rotu on, sitä useampia erilaisia versioita sillä on olemassa samasta geenistä. Tämä mahdollistaa rodun yksilöiden geenipareihin heterotsygotiaa, joka antaa niille yleistä elinvoimaa ja suojaa monen perinnöllisen vian ja sairauden puhkeamiselta. Monimuotoisuus on tärkeää myös immuunijärjestelmässä, jonka geenikirjon kapeneminen voi johtaa esimerkiksi tulehdussairauksiin, autoimmuunitauteihin ja allergioihin. Jalostus ja perinnöllinen edistymisenkin ovat mahdollisia vain, jos koirien välillä on perinnöllistä vaihtelua.

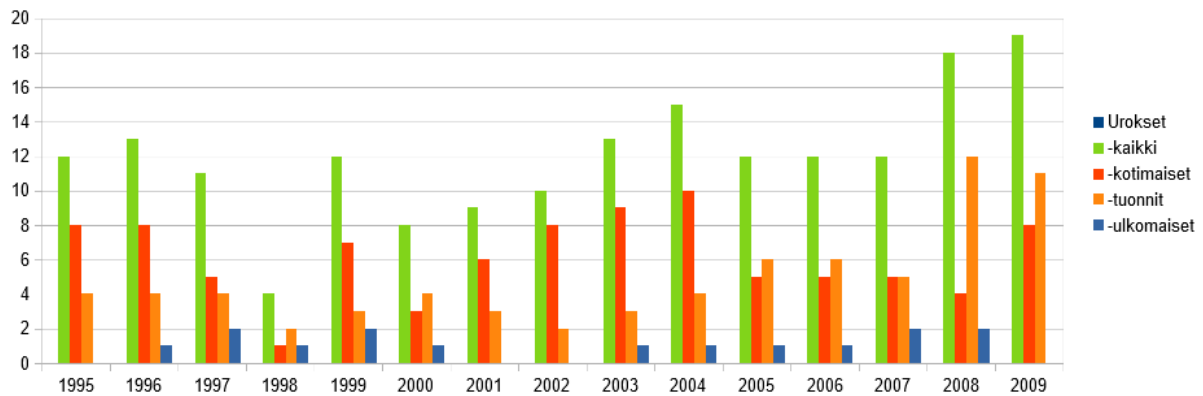
Suurilukuinenkin koirarotu on monimuotoisuudeltaan suppea, jos vain pientä osaa rodun koirista ja sukulinjoista on käytetty jalostukseen tai jos rodussa on koiria, joilla on rodun yksilömäärään nähden liian suuret jälkeläismäärät. Tällaiset koirat levittävät haitalliset mutaatioalleelinsa vähitellen koko rotuun, jolloin jostakin yksittäisestä mutaatiosta saattaa syntyä rodulle uusi tyyppivika tai -sairaus. Vähitellen on vaikea löytää jalostukseen koiria, joilla ei tätä mutaatiota ole. Ihannetilanteessa jalostukseen käytetään koiria tasaisesti rodun kaikista sukulinjoista.

Monimuotoisuutta turvaava suositus yksittäisen koiran elinikäiselle jälkeläismäärälle on pienilukuisissa roduissa enintään 5 % laskettuna rodun viiden viimeisen vuoden aikana Suomessa syntyneistä pentumäärästä. Jos rodussa rekisteröidään viiden vuoden aikana yhteensä 300 koiraa, ei yksittäinen koira saisi olla vanhempana useammalle kuin 15 koiralle. Toisen polven jälkeläisiä koiralla saisi pienilukuisissa roduissa olla korkeintaan 10 % laskettuna viiden vuoden rekisteröinneistä. Suurilukuisissa roduissa yksittäisen koiran jälkeläismäärän ei tule ylittää 2-3% edellisen sukupolvijakson aikana rekisteröityjen pentujen määrästä.

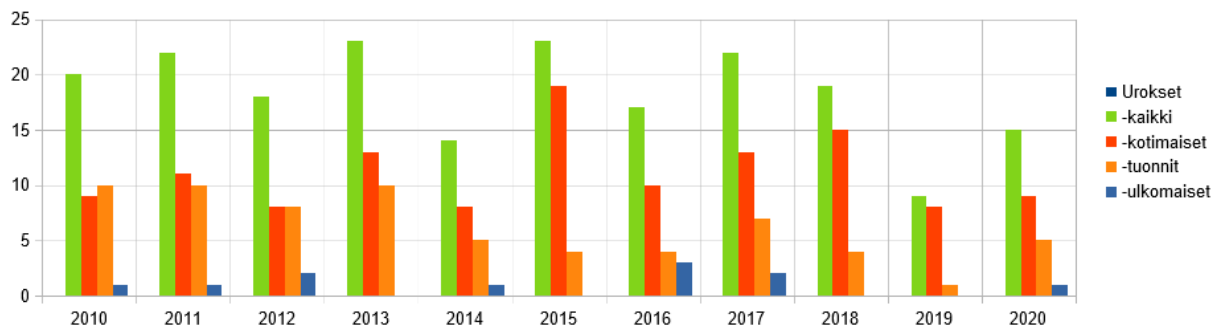

Vuosi	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010
jalostukseen käytetyt eri urokset (rekisteröintivuosi)											
kaikki	16	9	19	22	17	23	14	23	18	22	20
kotimaiset	10	8	15	13	10	19	8	13	8	11	9
tuonnit	5	1	4	7	4	4	5	10	8	10	10
ulkomaiset	1	0	0	2	3	0	1	0	2	1	1
keskimääräinen jalostus- käytön ikä	4 v 2 kk	3 v 8 kk	4 v 1 kk	4 v 1 kk	3 v 5 kk	3 v 7 kk	3 v 2 kk	3 v 7 kk	4 v 2 kk	3 v 2 kk	3 v
jalostukseen käytetyt eri nartut (rekisteröintivuosi)											
kaikki	19	13	22	24	19	26	19	29	23	28	22
kotimaiset	14	9	16	14	15	23	14	26	17	21	16
tuonnit	5	4	6	10	4	3	5	3	6	7	6
keskimääräinen jalostus- käytön ikä	4 v 2 kk	3 v 9 kk	3 v 8 kk	3 v 7 kk	3 v 5 kk	3 v 8 kk	3 v 5 kk	3 v 4 kk	3 v 5 kk	2 v 9 kk	2 v 6 kk

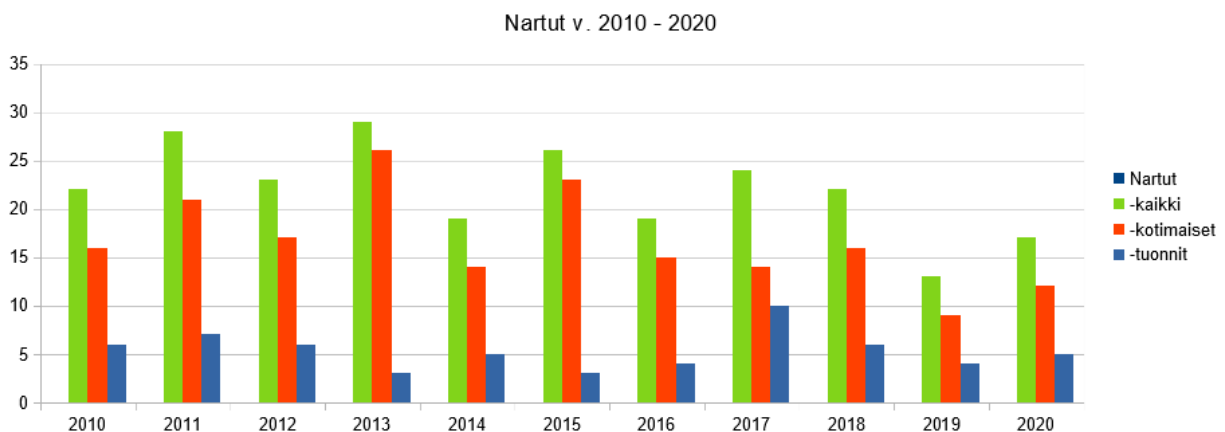
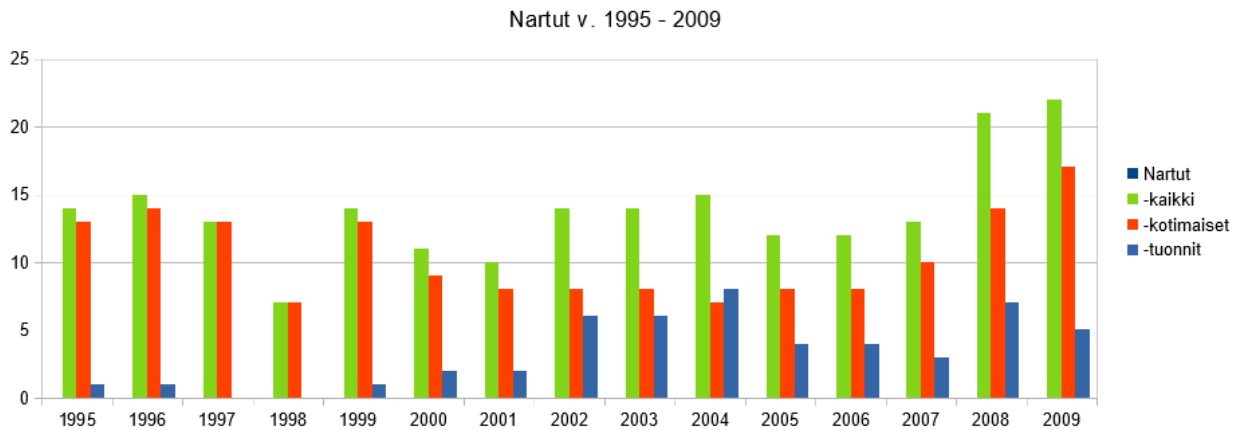
Urokset 1995-2009

Urokset v. 2010 - 2020

Taulukoiden perusteella tuontiurosten käyttö nousi verrattuna kotimaisiin 2005-2010 välisenä aikana. Sen jälkeen ja sitä ennen kotimaisilla uroksilla on ollut suurempi osuus jalostuksessa. Ulkomailla asuvia uroksia on käytetty vain satunnaisesti, tuonteja on ollut suurempi osuus.

Nartuilla jalostuskäyttö keskittyy Suomessa syntyneisiin narttuihin ja tuontikoiria on käytetty vain satunnaisesti. On selvää että uroksissa tuonteja ja ulkomaisten koirien käyttöä on helpompi käytännössä toteuttaa ja vaihtelu tulee suurilta osin uroksista ja niiden jälkeläisistä.

Rekisteröintimäärät Suomessa

Suomessa shih tzujen rekisteröinti vuosina 1986-1991 pysyi melko tasaisena. Vuosittain rekisteröitiin noin 100-130 shih tzuja. Vuonna 1992 rekisteröintimäärät tippuivat alle sataan, ja vähimmillään 1998 syntyi vain 26 pentua. Vuosina 2008-2013 pentueiden määrä lisääntyi, jolloin päästiin taas n. 100 pentuun per vuosi. Vuosi 2011 oli poikkeuksellinen pentulukumäärän suhteen, ja päästiin lukuun 121, joka lähenteli jo 80-luvulla rekisteröintimääriä. Vuonna 2014 pentueiden määrä laski taas, mutta edelleen pentuja rekisteröitiin lähes 100. Tällä hetkellä rekisteröinnit näyttävät olevan jälleen laskussa, mihin saattaa olla syynä viimeaikainen negatiivinen uutisointi lyhytkuonoisista roduista sekä vuonna 2020 iskenyt globaali pandemia.

Vuosi	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996
Pentuetta	30	32	39	30	34	29	25	16	25	15	15
Pentuja	109	104	127	110	115	114	97	57	95	42	58
Kasvattajia	20	21	28	22	27	24	21	16	21	11	15

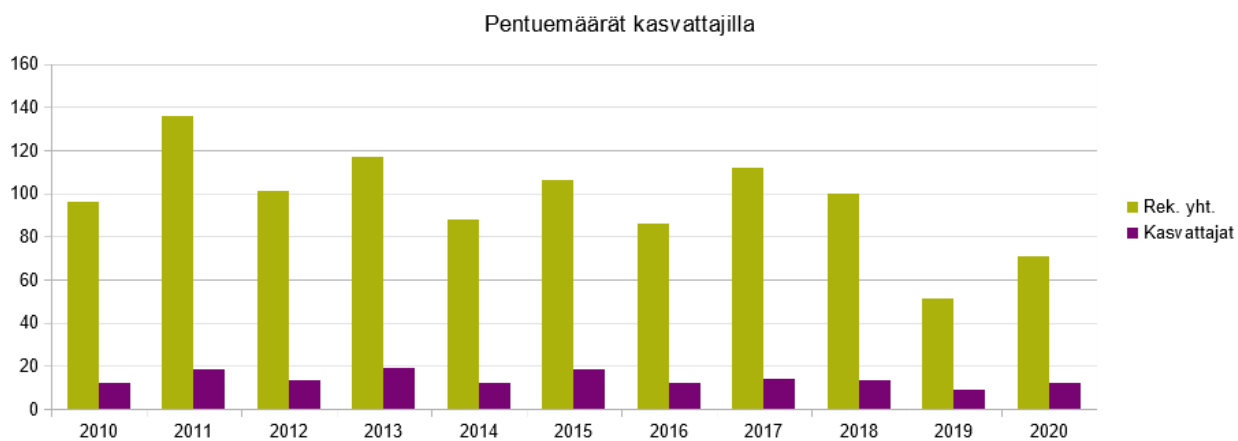
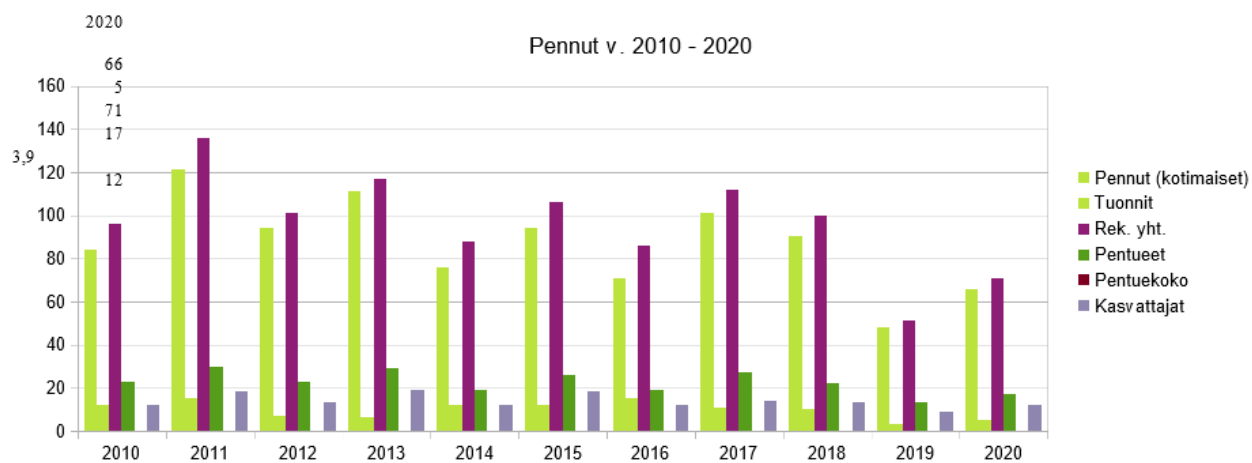
Vuosi	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Pentuetta	13	7	14	11	10	14	14	15	12	13	13
Pentuja	49	26	44	38	42	57	42	49	42	55	53
Kasvattajia	9	5	13	10	8	9	10	10	10	6	10

Vuosi	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Pentuetta	21	22	23	30	23	29	19	26	19	27	22
Pentuja	88	75	84	121	94	111	76	94	71	101	90
Kasvattajia	13	13	12	18	13	19	12	18	13	14	13

Vuosi	2019	2020									
Pentuetta	13	19									
Pentuja	48	73									
Kasvattajia	9	12									

(rekisteröintivuosittain)

Vuosi	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010
Pennut (kotimaiset)	73	48	90	101	71	94	76	111	94	121	84
Tuonnit	6	3	10	11	15	12	12	6	7	15	12
Rek. yht.	79	51	100	112	86	106	88	117	101	136	96
Pentueet	19	13	22	27	19	26	19	29	23	30	23
Pentuekoko	3,8	3,7	4,1	3,7	3,7	3,6	4,0	3,8	4,1	4,0	3,7
Kasvattajat	12	9	13	14	12	18	12	19	13	18	12

Vuositilasto - rekisteröinnit (syntymävuoden perusteella)

	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007
Pennut (kotimaiset)	49	99	82	85	80	82	107	86	121	105	80	84	58
tuonnit	3	8	5	5	16	15	8	10	14	9	9	18	10
Rekisteröinnit yht.	52	107	87	90	96	97	115	96	135	114	89	102	68
Pentueet	12	26	22	22	23	21	27	22	30	27	24	19	15
Pentuekoko	4,1	3,8	3,7	3,9	3,5	3,9	4,0	3,9	4,0	3,9	3,3	4,4	3,9
Kasvattajat	8	14	13	13	16	14	21	15	18	14	14	13	11
jalostukseen käytetyt eri urokset													
kaikki	10	22	20	17	22	17	19	18	25	25	20	16	11
kotimaiset	9	18	11	11	17	12	9	10	12	11	8	3	3
tuonnit	1	4	7	4	4	4	10	6	12	13	11	11	6
ulkomaiset	0	0	2	2	1	1	0	2	1	1	1	2	2
keskimääräinen jalostuskäytön ikä	3 v 10 kk	4 v 1 kk	4 v 6 kk	3 v 2 kk	3 v 8 kk	3 v 4 kk	3 v 3 kk	4 v 9 kk	3 v	3 v	2 v 10 kk	4 v 5 kk	3 v 4 kk
jalostukseen käytetyt eri nartut													
kaikki	12	25	21	22	23	21	27	22	29	27	23	19	15
Kotimaiset	10	16	13	17	20	14	25	17	21	19	17	12	12
tuonnit	2	9	8	5	3	7	2	5	8	8	6	7	3
keskimääräinen jalostuskäytön ikä	3 v 7 kk	3 v 9 kk	3 v 4 kk	3 v 7 kk	3 v 10 kk	3 v 7 kk	3 v 5 kk	3 v 2 kk	3 v 1 kk	2 v 5 kk	3 v 1 kk	3 v 4 kk	3 v 5 kk
Isoisät	19	41	35	31	37	34	37	36	43	46	38	26	24
Isoäidit	19	44	37	33	38	35	37	37	47	46	39	29	22
Sukusiitos %	1,70%	1,61%	1,77%	1,27%	1,39%	0,97%	0,97%	0,76%	1,51%	1,46%	1,44%	0,96%	0,74%

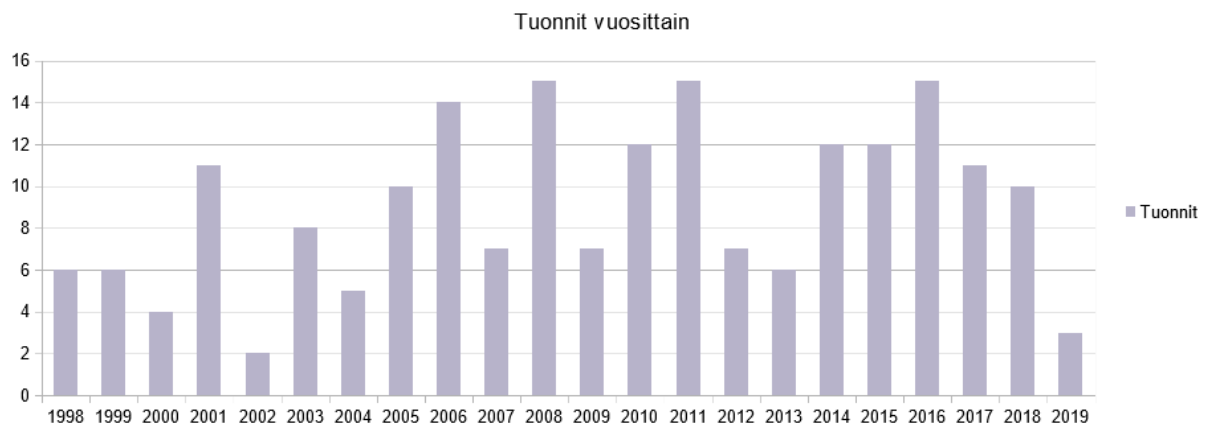
Vuositilasto, jalostuspohja (syntymävuosi)

	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007
Per vuosi													
pentueet	12	26	22	22	23	21	27	22	30	27	24	19	15
jalostukseen käytetyt eri urokset	10	22	20	17	22	17	19	18	25	25	20	16	11
jalostukseen käytetyt eri nartut	12	25	21	22	23	21	27	22	29	27	23	19	15
isät/emät	0,83	0,88	0,95	0,77	0,96	0,81	0,70	0,82	0,86	0,93	0,87	0,84	0,73
tehollinen populaatio	15 (62%)	32 (62%)	28 (64%)	27 (61%)	30 (65%)	26 (62%)	32 (59%)	27 (61%)	37 (62%)	35 (65%)	29 (60%)	24 (63%)	18 (60%)
uroksista käytetty jalostukseen	3%	9%	12%	11%	12%	21%	24%	19%	15%	24%	19%	29%	26%
nartuista käytetty jalostukseen	5%	11%	21%	18%	24%	14%	40%	23%	28%	33%	27%	45%	50%
Per sukupolvi (4 vuotta)													
pentueet	82	93	88	93	93	100	106	103	100	85	67	57	52
jalostukseen käytetyt eri urokset	50	63	56	54	59	61	61	59	59	51	44	39	39
jalostukseen käytetyt eri nartut	59	71	70	76	74	77	79	73	74	69	49	46	39
isät/emät	0,85	0,89	0,80	0,71	0,80	0,79	0,77	0,81	0,80	0,74	0,90	0,85	1,00
tehollinen populaatio	74 (45%)	91 (49%)	86 (49%)	89 (48%)	91 (49%)	94 (47%)	96 (45%)	90 (44%)	91 (46%)	82 (48%)	63 (47%)	58 (51%)	52 (50%)
uroksista käytetty jalostukseen	9%	11%	14%	18%	19%	19%	20%	19%	21%	24%	24%	23%	23%
nartuista käytetty jalostukseen	15%	19%	20%	24%	26%	26%	31%	28%	34%	40%	44%	47%	40%

Tuontikoirien vuosittainen lukumäärä

Suomeen on tuotu tasaisesti ulkomailta koiria, pääsääntöisesti tuonnit ovat uroksia. Jalostukseen tulevat urokset ovat n. 80 % koko tuonnin määrästä. Taulukko perustuu tuontikoirien rekisteröintivuoteen.

Vuosi	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Tuonnit	6	6	4	11	2	8	5	10	14	7	15
Vuosi	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
	7	12	15	7	6	12	12	15	11	10	3

Rodun jalostusurosten ja -narttujen ikä

Vuosi	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010
jalostukseen käytetyt eri urokset Keskimääräinen jalostuskäytön ikä, rekisteröintivuosi											
	4 v 2 kk	3 v 8 kk	4 v 1 kk	4 v 1 kk	3 v 5 kk	3 v 7 kk	3 v 2 kk	3 v 7 kk	4 v 2 kk	3 v 2 kk	3 v
jalostukseen käytetyt eri nartut Keskimääräinen jalostuskäytön ikä, rekisteröintivuosi											
	4 v 2 kk	3 v 9 kk	3 v 8 kk	3 v 7 kk	3 v 5 kk	3 v 8 kk	3 v 5 kk	3 v 4 kk	3 v 5 kk	2 v 9 kk	2 v 6 kk

4.1.1 Populaation rakenne ja sukusiitos

Tietoa sukusiitoksesta

Sukusiitosaste tai -prosentti on todennäköisyys sille, että satunnaisesti valittu geenipari sisältää geenistä kaksi samaa alleelia (versiota), jotka ovat molemmat peräisin samalta esivanhemmalta. Saman esivanhemman tietty alleeli on siis tullut koiralle sekä isän että emän kautta. Tällainen geenipari on homotsygoottinen ja identtinen. Ilman sukusiitosta suurin osa yksilöiden geenipareista on heterotsygoottisia, jolloin haitalliset, usein resessiiviset alleelit pysyvät vallitsevan, normaalin alleelin peittäminä.

Sukusiitos vähentää heterotsygoottisia geenipareja

Koiran sukusiitosaste on puolet sen vanhempien välisestä sukulaisuussuhteesta. Isä-tytär -parituksessa jälkeläisten sukusiitosaste on 25 %, puolisisarparituksessa 12,5 % ja serkusparituksessa 6,25 %. Sukusiitos vähentää heterotsygoottisten geeniparien osuutta jokaisessa sukupolvessa sukusiitosasteen verran, joten esimerkiksi puolisisarparituksessa jälkeläisten heterotsygotia vähenee 12,5 %. Myös todennäköisyys haitallisten resessiivisten ongelmien esiintuloon on puolisisarparituksessa 12,5 %.

Sukusiitos ei periydy. Jos koiran vanhemmat eivät ole keskenään sukua, pentujen sukusiitosaste on nolla.

Koirilla on rotuja muodostettaessa käytetty runsaasti sukusiitosta. Sukusiitoksella pyritään tuottamaan tasalaatuisia ja periyttämisvarmoja eläimiä. Jos huonot alleelit esiintyvät kaksinkertaisina sukusiitoksen ansiosta, niin mikseivät hyvätkin. Toisaalta sukusiitetykin eläin siirtää vain puolet perimästään jälkeläisilleen, jolloin edulliset homotsygoottiset alleeliyhdistelmät purkautuvat. Lisäksi jokainen yksilö kantaa perimässään useita haitallisia alleleja, joiden todennäköisyys tulla esiin jälkeläisissä kasvaa sukusiitoksen myötä, joten turvallisia sukusiitosyhdistelmiä ei ole.

Haitat alkavat näkyä kun sukusiitosaste ylittää 10 %

Tutkimuksissa on todettu sukusiitoksen haittavaikutusten alkavan näkyä eläimen sukusiitosasteen ylittäessä 10 %. Silloin todennäköisyys hedelmällisyyden ja elinvoiman heikkenemiseen kasvaa, ja nähdään esimerkiksi lisääntymisvaikeuksia, pentukuolleisuuden nousua, pentujen epämuodostumia, vastustuskyvyn heikkenemistä sekä tulehdusalttiutta. Ilmiötä kutsutaan sukusiitostaantumaksi. Jos sukusiitosaste kasvaa hitaasti monen sukupolven aikana, haitat ovat pienemmät kuin nopeassa sukusiitoksessa eli lähisukulaisten yhdistämisessä.

Sukusiitosasteen suuruus riippuu laskennassa mukana olevien sukupolvien määrästä, joten vain sellaisia sukusiitosasteita voi verrata keskenään, jotka on laskettu täsmälleen samalla sukupolvimäärällä. Jalostuksessa suositellaan neljän-viiden sukupolven perusteella lasketun sukusiitosasteen pitämistä alle 6,25 %.

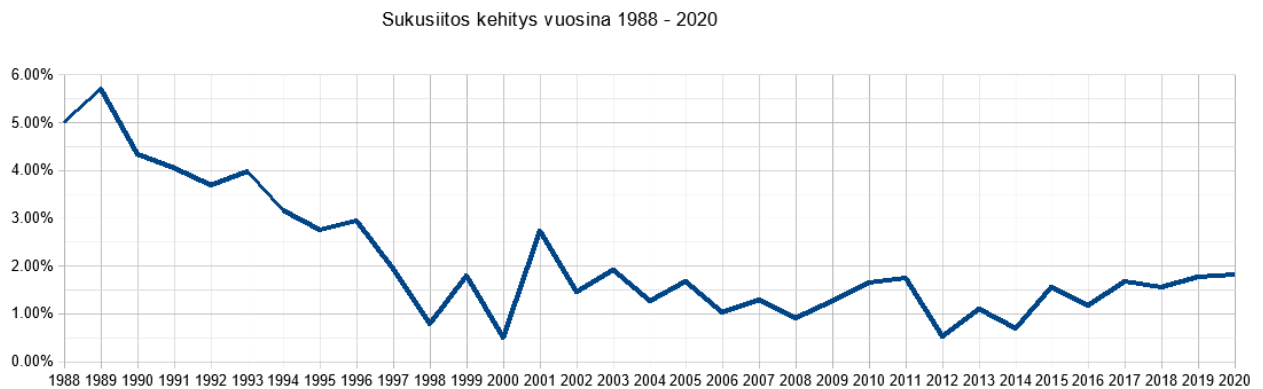
Kennelliiton jalostustietojärjestelmässä sukusiitosprosentti lasketaan sillä sukupolvimäärällä, jonka kohdalla tunnettujen (tallennettujen) esivanhempien määrä ylittää vielä 50 %. Esimerkiksi kuudennessa sukupolvessa on sukutaulupaikkoja 64 esivanhemmalle. Jos esivanhemmista vähintään 33 kpl on tiedossa, sukusiitosaste lasketaan kuuden sukupolven mukaan. Jos taas vaikkapa emän puolella ei sukutaulutiedoissa ole esivanhempia tuossa kohtaa enää ollenkaan, on kuudennessa sukupolvessa tiedossa enintään 32 koiraa, jolloin sukusiitosaste lasketaan viiden sukupolven mukaan.

(Lähde: MMT Katariina Mäki, Suomen Kennelliitto, www.kennelliitto.fi)

Sukusiitosprosentin kehitys													
Vuosi	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
%	5	5,7	4,33	4,04	3,68	3,69	3,16	2,75	2,95	1,93	0,77	1,8	0,5
Vuosi	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
%	2,72	1,45	1,92	1,27	1,66	1,01	1,29	0,91	1,25	1,65	1,74	0,51	1,1
Vuosi	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020						
%	0,69	1,56	1,17	1,68	1,55	1,76	1,82						

Rodun vuosittainen sukusiitosaste

Sukusiitosasteeseen vaikuttaa kuitenkin vääristävästi tuontikoirien jalostuskäyttö, sillä useimmista tuontikoirista Kennelliiton jalostustietojärjestelmään on tallennettu vain kolmen polven sukutaulu Kennelliiton yleisen käytännön mukaisesti. Ulkomaisten, Suomeen rekisteröimättömien urosten osalta Kennelliitto tallentaa kahden polven sukutaulun. Sukupolvitiedot ovat näin ollen osaltaan puutteelliset ja jalostustietojärjestelmän ilmoittama sukusiitosaste on aliarvio todellisesta lukemasta. Yleiskuvan tilanteesta luvut kuitenkin antavat, eikä sukusiitosprosentteissa ilmene suuntausta huonompaan, kuten alla olevasta taulukosta näkee.

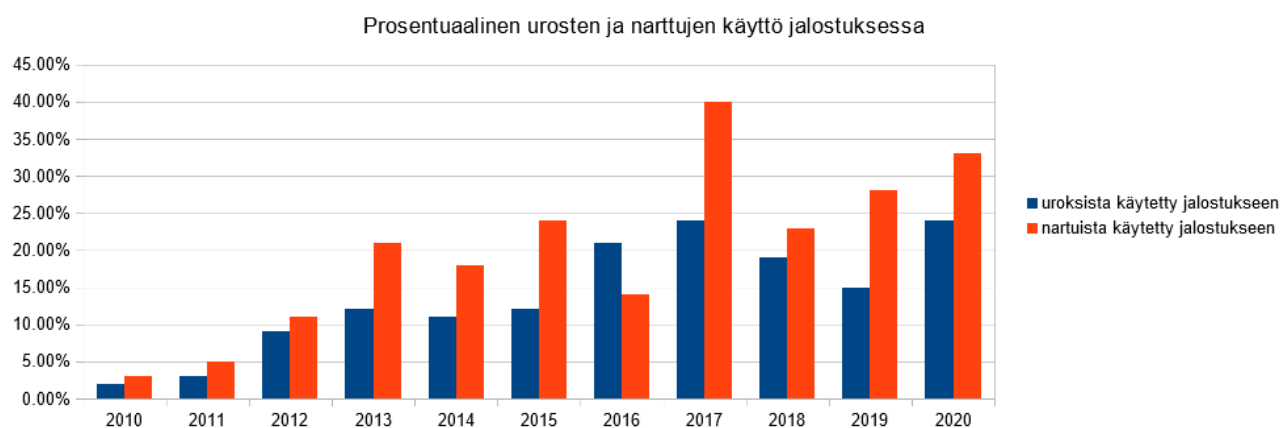
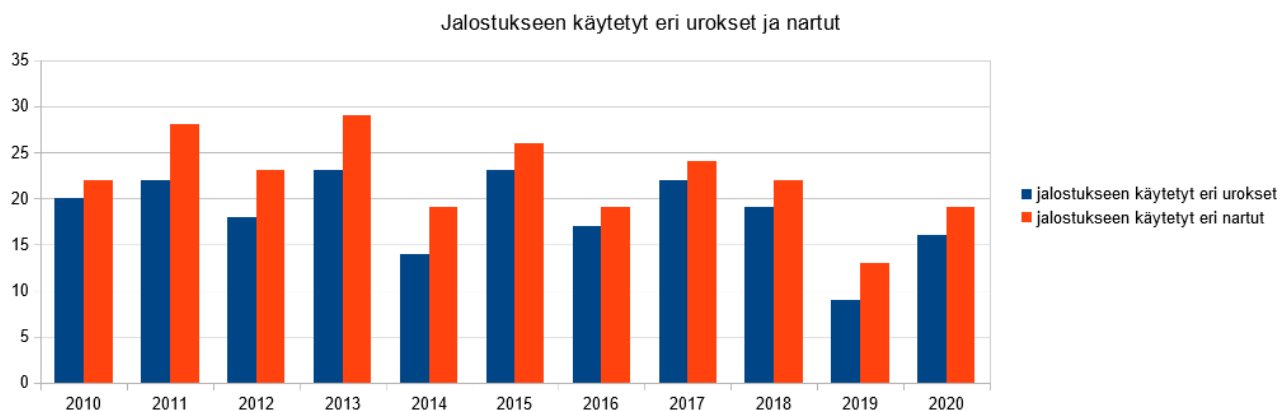
4.1.2 Jalostuspohja

Taulukko 2. Jalostuspohja per sukupolvi
rekisteröintivuosi

Vuosi	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010
Per vuosi											
pentueet	19	13	22	27	19	26	19	29	23	30	23
jalostukseen käytetyt eri urokset	16	9	19	22	17	23	14	23	18	22	20
jalostukseen käytetyt eri nartut	19	13	22	24	19	26	19	29	23	28	22
Isät/emät	0,84	0,69	0,86	0,92	0,89	0,88	0,74	0,79	0,78	0,79	0,91
tehollinen populaatio	24 (63%)	15 (58%)	28 (64%)	31 (57%)	24 (63%)	33 (63%)	23 (61%)	36 (62%)	28 (61%)	34 (57%)	28 (61%)
uroksista käytetty jalostukseen	2%	3%	9%	12%	11%	12%	21%	24%	19%	15%	24%
nartuista käytetty jalostukseen	3%	5%	11%	21%	18%	24%	14%	40%	23%	28%	33%

Vuosi	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010
Per sukupolvi (4 vuotta)											
pentueet	81	81	94	91	93	97	101	105	98	96	79
jalostukseen käytetyt eri urokset	54	51	63	56	57	61	59	60	55	57	47
jalostukseen käytetyt eri nartut	56	59	72	72	77	75	77	78	71	74	64
Isät/emät	0,96	0,86	0,88	0,78	0,74	0,81	0,77	0,77	0,77	0,77	0,73
tehollinen populaatio	74 (46%)	75 (46%)	92 (49%)	88 (48%)	92 (49%)	93 (48%)	93 (46%)	95 (45%)	86 (44%)	90 (47%)	76 (48%)
uroksista käytetty jalostukseen	7%	9%	11%	14%	18%	19%	19%	20%	19%	21%	24%
nartuista käytetty jalostukseen	12%	15%	19%	20%	24%	26%	26%	31%	28%	34%	40%

Jalostukseen käytettyjen urosten ja narttujen osuus syntyneistä

Isät/emät -luku

Isien ja emien välinen luku eli kuinka lähellä jalostukseen käytettyjen urosten lukumäärä on narttujen lukumäärään = 1 molempia käytetään yhtä paljon ja perinnöllinen vaihtelu säilyy laajempaan. Kun lukua tarkistellaan per yksi sukupolvi (4 vuotta) vuonna 2020 luku rekisteröintivuositain katsottuna on 0,96 eli narttujen/urosten käyttö on todella tasaista. Luku on noussut vuosittain, joka on todella hyvä. Tavoitteena olisi, ettei se laske 0,7 alapuolelle ja pysyisi mahdollisimman lähellä 1. Silloin uroksia käytettäisiin yhtä paljon kuin narttuja.

Vuosi	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010
Per vuosi											
Isät /emät	0,84	0,69	0,86	0,92	0,89	0,88	0,74	0,79	0,78	0,79	0,91
Per sukupolvi (4 vuotta)											
Isät /emät	0,96	0,86	0,88	0,78	0,74	0,81	0,77	0,77	0,77	0,77	0,73

Tietoa tehollisesta populaatiokoosta

Tehollinen populaatiokoko on laskennallinen arvio rodunperinnöllisestä monimuotoisuudesta.

Tehollinen populaatiokoko kertoo kuinka monen yksilön geenimuotoja tietyssä rodussa tai kannassa on. Esimerkiksi lukema 50 tarkoittaa, että rodun sukusiitosaste kasvaa yhtä nopeasti kuin jos rodussa olisi 50 tasaisesti jalostukseen käytettyä koiraa. Mitä pienempi tehollinen koko on, sitä nopeammin rodun sisäinen sukulaisuus kasvaa ja perinnöllinen vaihtelu vähenee. Samalla sukusiitoksen välttäminen vaikeutuu.

Tehollinen koko arvioidaan aina sukupolvea kohden. Sukupolven pituus on seurakoirilla kolmesta neljään ja käyttökoirilla viisi vuotta. Nyrkkisääntönä on, että tehollinen koko on enintään neljä kertaa tänä aikana jalostukseen käytettyjen, eri sukuisten urosten lukumäärä.

Paras tapa arvioida tehollista populaatiokokoa perustuu rodun keskimääräisen sukusiitosasteen kasvunopeuteen. Jos aineisto ei ole sukupuiltaan tarpeeksi täydellinen, voidaan käyttää jalostuskoirien lukumääriin perustuvaa laskentaa, joka on käytössä myös Suomen Kennelliiton jalostustietojärjestelmässä Koiranetissä. Tämä antaa kuitenkin tehollisesta koosta suuren yliarvion, koska siinä oletetaan, etteivät jalostuskoirat ole toisilleen sukua ja että niillä on tasaiset jälkeläismäärät.

Jos sukusiitosasteen kasvunopeuteen perustuva tehollinen koko on alle 50 - 100, rodusta häviää geenimuotoja niin nopeasti, ettei luonto pysty tasapainottamaan tilannetta. Silloin on keskityttävä säilyttämään mahdollisimman monen yksilön geenejä käyttämällä mahdollisimman useaa eri koiraa jalostukseen ja huolehtimalla, että niiden jälkeläismäärät pysyvät tasaisina. Toisaalta suurimmalla osalla roduistamme on kantoja myös ulkomailla, jolloin voi olla mahdollista tuoda maahamme ”uutta verta”. Monella rodulla ulkomailta ei kuitenkaan ole saatavissa sen erilaisempaa geenimateriaalia kuin kotimaastakaan. (Lähde: MMT Katariina Mäki, Suomen Kennelliitto, www.kennelliitto.fi)

Mitä suurempi rodun tehollinen populaatiokoko on, sitä paremmin perinnöllinen vaihtelu säilyy rodussa. Pieni tehollinen koko tarkoittaa nopeaa sukusiitoksen lisääntymistä.

Vuosi (rek)	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Tehollinen populaatio (per vuosi)	35(57%)	28(61%)	36(62%)	23(61%)	33(63%)	24(63%)	31(57%)	28(64%)	15(58%)
Tehollinen populaatio (per sukupolvi 4 vuotta)	90(47%)	86(44%)	95(45%)	93(46%)	93(48%)	92(49%)	88(48%)	92(49%)	75(46%)

Rodun tehollinen populaatiokoko

Shih tzun tehollinen populaatio on pysynyt suhteellisen tasaisena tarkasteluajanjaksolla, viime vuonna hienoista laskua havaittavissa. Tuloksia analysoitaessa on huomioitava, että Kennelliiton jalostustietojärjestelmässä käytetty jalostuskoirien lukumäärään perustuva tehollisen populaatiokoon laskukaava antaa suuren yliarvion todelliseen tilanteeseen nähden, sillä se ei ota huomioon jalostuskoirien keskinäisiä sukulaisuussuhteita.

Taulukko 3. Viimeisen 10 vuoden aikana jalostukseen runsaimmin käytetyt 15-20 urosta

Tilastointiaika 2009 - 2019			Tilastointiaikana			Toisessa polvessa	
#	uros	synt.	pentueita	pentuja	% os.	pentueita	pentuja
1	LAC-ME'S INSTANT KARMA	2012	7	35	3,63	12	41
2	TA MARIA AL CAPONE	2006	5	25	2,59	6	21
3	CINQUE PORTS EYECATCHER	2009	6	24	2,49	6	14
4	RED-DEEGO DRAGON'S RED DIAMOND	2017	4	21	2,18	1	1
5	CALLE	2013	5	20	2,07	2	8
6	SAN FUN FINAL POINT	2009	6	20	2,07	6	16
7	RED-DEEGO HIPPY DRAGON	2011	4	19	1,97	5	23
8	SUZITZU LORD CHARLES	2014	4	19	1,97	7	22
9	JO-KIN'S KISSER KING	2008	4	18	1,87	2	4
10	SAN FUN VALID VISION	2007	4	16	1,66	10	38
11	MINTZUN PRIME TIME	2003	5	16	1,66	9	36
12	LEEWARD'S COPPER SHOW STOPPER	2013	4	16	1,66	1	4
13	DANPO BOHEMIAN ORBITA	2009	3	16	1,66	6	21

14	JO-KIN'S LIMITED EDITION	2009	4	16	1,66	4	16
15	MYSTIC MOGWAI BELIEVE IN RED-DEEGO	2010	4	15	1,55	12	51
16	HEIDIWAY'S ALL DREAM	2008	4	15	1,55	4	16
17	CAMELLE GENTLE PANDA	2008	4	15	1,55	5	17
18	THAISU MADE FOR CAMELLE	2014	3	15	1,55	2	7
19	TIPSY-TOE'S TOP OF THE WORLD	2010	4	15	1,55	1	4

Taulukko 4. Viimeisen 10 vuoden aikana jalostukseen runsaimmin käytetyt 15-20 narttua

Tilastointiaika 2009 - 2019			Tilastointiaikana			Toisessa polvessa	
#	narttu	synt.	pentueita	pentuja	% os.	pentueita	pentuja
1	RED-DEEGO DRAGONS BRIDE	2010	4	22	2,28	5	19
2	ASHLEY DIAMOND WINGATE	2008	3	16	1,66	1	4
3	TUTUCIN ROSA POPPIUS	2010	3	16	1,66	2	9
4	SAN FUN MY KIND OF SONG	2007	4	16	1,66	1	4
5	SHALEHAN CHELSI REDDEGO	2014	3	15	1,55	2	8
6	TELLENMUSSUKAT SUKLAA UNELMA	2010	3	14	1,45	6	24
7	TA MARIA STRACCIATELLA	2008	3	14	1,45	4	14
8	ALEKSANDRIAN ARE YOU JOKING	2010	4	14	1,45	6	19
9	WINLA'S ELBESSAME MUCHO	2007	3	13	1,35	2	6
10	DALTRICIA NERTHUS	2014	2	13	1,35	0	0
11	SAN FUN SALSA PARTY	2008	3	13	1,35	4	20
12	THUNDERCLAP CINDERELLA	2014	2	12	1,24	1	3
13	JO-KIN'S JOLLY REBEL	2007	4	12	1,24	6	20
14	ZYSS ZECRET HOLY GIFT	2011	2	12	1,24	2	7
15	RED-DEEGO DRAGON QUEEN	2011	3	12	1,24	11	44
16	TA MARIA BUMBLE BEE	2009	2	12	1,24	2	5

Jalostuskoirien käyttömäärät

Jalostuskoirien käyttömäärät ovat pysyneet maltillisella tasolla tarkisteluajakson aikana, eikä mikään uroksista nouse kovin korkealle. Suurin yksittäinen käyttömäärä on 7 pentuetta/35 pentua yhdellä uroksella. Nartuilla 4 pentuetta on korkein pentuemäärä yksittäisellä koiralla.

Jalostuskoirien keskinäinen sukulaisuus

Kolmella eniten käytetyllä uroksella löytyy taustalta sama uros, Tangse Midnight Cowboy. Sama uros on myös neljännen takana, mutta kauempana. Kyseinen koira sekä sen veli löytyy hyvin monen koiran sukutaulusta, myös osasta muista paljon käytetyistä uroksista sekä nartuista. Toinen hyvin usein sukutauluissa esiintyvä koira on Santosha D'Ya Feel Lucky sekä Huxlor Trigger Happy. Vertailua vaikeuttaa koiranetissä tuontikoirien ja ulkomaalaisten samojen koirien esiintyminen eri kirjoitusasuissa useaan kertaan.

4.1.3 Rodun populaatiot muissa maissa

Suomeen on tuotu koiria pääasiassa Ruotsista, Norjasta, Venäjältä, Virosta sekä Isosta-Britanniasta. Nämä maat ovat myös aktiivisimpia shih tzu -maita (Virossa näistä vähiten rekisteröintejä). Suurimmalla osalla koirista taustalta löytyvät samat suvut, joten rodun populaatio on melko sama kaikkialla. Myös Amerikkalaisten koirien alkukanta lähtee samoista koirista kuin täällä, vaikka populaation rakenne (linjat) poikkeaa nykyään Euroopasta. Aasiassa koirat pohjautuvat lähinnä Amerikkalaisiin sukuihin ja kasvatustoiminta on pientä. Eniten shih tzuja rekisteröidään tällä hetkellä Isossa-Britanniassa. Verrattuna esimerkiksi pohjoismaihin erot ovat huimia. Norjassa on vuonna 2019 rekisteröity 145 shih tzuja (144 Norjassa syntynyttä + 1 tuonti), Ruotsissa 180, Suomessa 48, mutta Iso-Britanniassa samaan aikaan 2186 kpl. Muiden vuosien rekisteröintimäärät löytyvät alla olevasta taulukossa. Lisäksi Isossa-Britanniassa osa pennuista jää rekisteröimättä, jos ne menevät lemmikeiksi. Rekisteröintimäärät ovat kuitenkin laskeneet siellä 10 vuoden aikana rajusti.

Shih tzujen rekisteröinnit Isossa-Britanniassa 2010 - 2019

Vuosi	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Pentuja kpl	5247	5083	4565	4319	4017	3636	3420	3119	2650	2186	-

Shih tzujen rekisteröinnit Norjassa 2010 – 2020

Vuosi	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Pentuja kpl	184	174	167	173	141	144	170	172	122	119	145

Shih tzujen rekisteröinnit Suomessa 2010 – 2020

Vuosi	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Pentuja kpl	96	136	101	117	88	106	86	112	100	51	79

4.1.4 Yhteenveto populaation rakenteesta ja jalostuspohjasta

Rodun jalostuspohjan laajuus

Shih tzu on saanut alkunsa muutamasta länteen pelastetusta yksilöstä, mutta jo Kiinassa rotuun sekoitettiin muita samankaltaisia rotuja (kiinanpalatsikoiran ja lhasa apson kaltaisia yksilöitä) ja samaa jatkettiin lännessä 50-luvulle asti, joten todellisuudessa kannan monimuotoisuus on suurempi kuin nämä muutamat yksilöt.

Rotu on myös hyvin suosittu muualla maailmassa, joten vierassukuista jalostusmateriaalia on saatavilla. Suomalaiset kasvattajat ovat käyttäneet tätä hyödyksi.

Tärkeimmät jalostuspohjaa kaventavat tekijät

Jalostuspohjaa kaventaa yksittäisten urosten tai (harvemmin) narttujen runsas käyttö, mitä ei shih tzuilla ole havaittavissa. Yksikään yksilö ei ole tehnyt kymmenvuotistarkastelukaudella 2009-2019 yli 51 pentua. Tänä aikana pentuja on Suomessa syntynyt 965 pentua (2009-2019) ja näin ollen eniten jälkeläisiä 10 vuotiskaudella 2009-2019 saaneen uroksen (35 pentua) osuus kannasta on 3,6%.

Jälkeläismäärään perustuva PEVISA-ohjelma

Rodulla ei ole PEVISA-ohjelmaa.

4.2 Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttöominaisuudet

4.2.1 Rotumääritelmän maininnat luonteesta ja käyttäytymisestä sekä rodun käyttötarkoituksesta

Rotumääritelmän mukaan shih tzu on älykäs, aktiivinen, valpas, ystävällinen ja itsenäinen. Käyttötarkoitus on seurakoiraa.

4.2.2 Jakautuminen näyttely- / käyttö- / tms. -linjoihin

Shih tzu on puhdas seurakoiraa, jonka kanssa harrastetaan aktiivisesti lähinnä näyttelyitä sekä agilityä. Jakautumista erillisiin linjoihin käyttötarkoituksen suhteen ei ole.

4.2.3 PEVISA-ohjelmaan sisällytetty luonteen ja käyttäytymisen ja/tai käyttööminaisuuksien testaus ja/tai kuvaus

Rodulla ei ole PEVISA-ohjelmaa.

4.2.4 Luonne ja käyttäytyminen päivittäistilanteissa

Luonteeltaan shih tzu on älykäs, leikkimielinen ja kaikille ystävällinen. Luonteen leikkimielisyys myös säilyy pitkälle vanhuuteen saakka. Shih tzu soveltuu käyttötarkoitukseensa seurakoirana erinomaisesti, koska se on erittäin seurallinen, eikä sillä ole juuri lainkaan vahti- tai metsästysviettiä. Rotu sopii mainiosti nykypäivän kaupunkeihin keskittyvään asumiseen luonteensa ja kokonsa puolesta, mutta siitä saa myös esimerkiksi erinomaisen seurakoiran maalle. Shih tzut eivät karkaa helposti, ne eivät lähde riistan perään metsässä, eivätkä ne ole aggressiivisia muita koiria tai eläimiä kohtaan. Shih tzut sopeutuvat helposti muuttuviin tilanteisiin, eikä luonteeseen kuulu arkuutta, vaan päinvastoin shih tzut ovat monesti jopa tyhmänrohkeita.

Luonnekysely

Kennelliiton tekemässä terveyskyselyn luonneosiossa kysyttiin esiintyykö koiralla jokapäiväistä elämää hankaloittavaa luonneongelmaa ja 66,7% vastauksista oli "ei esiinny". Arkuutta ja pelkotiloja oli 8% kyselyyn vastanneista ja suurin yksittäinen ongelma oli eroahdistus (20%). Kukaan vastanneista (75 vastausta) ei ilmoittanut koiralla olevan vihaisuutta ihmistä kohtaan. Sisäsiisteyteen liittyviä ongelmia raportoi 12% vastanneista.

Luonnetesti ja MH-luonnekuvaus

Rodussa ei tällä hetkellä ole luonnetestattuja tai MH-kuvattuja yksilöitä.

Jalostustarkastus

Jalostustarkastuksia ei ole tehty.

Näyttelyt

Näyttelyt ovat ehdottomasti yleisin harrastusmuoto shih tzuille. Shih tzun tulee olla kehässä tuomarin käsiteltävissä ja liikkua ujostelematta häntä ylhäällä. Pääasiassa Suomen näyttelykehissä esiintyneet koirat ovat juuri tällaisia. Harvoin kehissä näkee arkoja yksilöitä, aggressiivisia tuskin koskaan.

Erot eri maiden populaatioiden välillä

Rodussa ei tiettävästi eri maiden populaatioiden välillä esiinny luonne-eroja.

Sukupuolten väliset erot

Rodussa ei ole suurta eroa eri sukupuolten käyttäytymisen kesken, tieto perustuu kyselyyn johon kasvattajat ovat vastanneet.

4.2.5 Käyttö- ja koeominaisuudet

Rodun alkuperäinen käyttö

Shih tzu on käyttöominaisuuksiltaan seurakoira, mutta rodun aktiiviset ja miellyttämisenhaluiset yksilöt soveltuvat myös esimerkiksi agilityyn ja vaikka rally-tokoon.

Käyttöominaisuuksien säilyttäminen

Rodulla ei ole käyttöominaisuuksia.

Vertailu rodun kotimaahan ja muihin tärkeisiin maihin

Vertailutuloksia ei ole saatavilla.

Kokeet

Shih tzulla ei ole oikeuksia palveluskoirakokeisiin, eikä rodulla ole muitakaan käyttökoe- tai koekäyntejä ja -tuloksia.

Harrastuksista agilityssa rotu on hyötynyt uusista sääntömuutoksista ja pikkumini-luokan tulo uudeksi kokoluokaksi on madaltanut uusien harrastajien kynnystä tutustua lajiin. Vuonna 2018 virallisissa kisoissa shih tzut saavuttivat 10 tulosta, kun vuonna 2019 virallisissa kisoissa saavutettiin 98 tulosta. Rodussa ei ole vielä yksilöitä, jotka olisivat saavuttaneet FI AVA-titteliä. Rally-tokossa ei ole vielä kokeissa käyneitä shih tzuja.

Hyötykoira-, virka- tai muu työkäyttö

Yksi shih tzu on saanut Kennelliiton sankarikoiran palkinnon pelastaessa isännän sairaskohtauksen vuoksi. Shih tzuja on tiettävästi koulutettu myös kaverikoiratoimintaan. Kuitenkaan rotu ei tietääksemme ole työkäytössä missään.

Alkuperäiset, rodunomaiset käyttäytymistarpeet ja niiden täyttäminen

Rodun alkuperäiset käyttäytymistarpeet ovat hieman hämärän peitossa, mutta useimpien lähteiden mukaan rotu on ollut temppelekoirana haukullaan pahoja henkiä pois ajava vartija ja myöhemmin keisarillisessa hovissa haukullaan ilmoittanut vieraista ihmisistä ja eläimistä. Nykypäivän shih tzu ilmoittaa haukullaan isännilleen vierailijoiden saapumisen reviiirilleen ja haukkumisella ilmoitetaan myös kaikesta epäilyttävästä esimerkiksi pihapiirissä. Pieni vartijakoira asuu siis edelleen nykypäivän seurakoirassa.

4.2.6 Käyttäytyminen kotona sekä lisääntymiskäyttäytyminen

Yksinoloon liittyvät ongelmat

Kennelliiton tekemässä terveyskyselyn luonneosiossa kysyttiin eroahdistuksesta ja 20% (75 vastausta) kyselyyn vastanneista ilmoitti yksinolon aiheuttavan koiralle ongelmia.

Lisääntymiskäyttäytyminen

Kennelliiton tekemässä terveyskyselyssä 2,7 % kyselyyn vastanneista ilmoitti yliseksuaalisuuden aiheuttavan ongelmia.

Sosiaalinen käyttäytyminen

Kennelliiton tekemässä terveyskyselyssä 4 % kyselyyn vastanneista ilmoitti käytöksen toisia koiria

kohtaan aiheuttavan ongelmia, vihaisuutta tai arvaamattomuutta. Suurimmalla osalla shih tzuista ei yleensä ole sosiaalisia ongelmia, vaan shih tzu hakeutuu mielellään toisten koirien ja ihmisten pariin.

Pelot ja ääniherkkyys

Terveyskyselyssä ei tullut ilmi yhtään pelokasta tai ääniherkkää koiraa, mutta niitäkin tiettävästi on kannassa. Niiden määrä ei kuitenkaan liene suuri.

Ikään liittyvät käytöshäiriöt

Terveyskyselyn perusteella suuria ikään liittyviä käytöshäiriöitä ei oltu havaittu. Shih tzun luonne on yleensä tasainen ja pysyy sellaisena läpi ikäkausien.

Rakenteelliset tai terveydelliset seikat, jotka voivat vaikuttaa koirien käyttäytymiseen

Kiputilat voivat vaikuttaa koiran käytökseen, mutta mitään tiettyä shih tzun rakenteellista riskiä tai sairautta, joka aiheuttaisi ongelmia juuri tälle rodulle, ei voi luetteloida.

4.2.7 Yhteenveto rodun käyttäytymisen ja luonteen keskeisimmistä ongelmakohdista sekä niiden korjaamisesta

Keskeisimmät ongelmakohdat

Terveyskyselyn perusteella suurimmaksi ongelmaksi kohosi eroahdistus. Shih tzu on hyvin perhekeskeinen koira, ja se muodostuu ongelmaksi joillakin yksilöillä.

Ongelmien syyt ja vähentäminen

Eroahdistusta voi välttää pentuiän koulutuksella sekä jalostuksellisesti. Vihaista, ääniarkaa tai selkeästi arkaa koiraa ei saa käyttää jalostukseen. Luonne periytyy voimakkaasti, joten vanhempien luonteeseen tulee kiinnittää huomiota.

4.3. Terveys ja lisääntyminen

4.3.1 PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet ja viat

PEVISA-ohjelman voimaantulovuosi sekä ohjelman muutokset

Rodulla ei ole PEVISA-ohjelmaa.

PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt viat ja sairaudet

Rodulla ei ole PEVISA-ohjelmaa.

4.3.2 Muut rodulla todetut merkittävät sairaudet ja viat

Yleisesti ottaen shih tzu tunnetaan erittäin terveenä ja pitkäikäisenä rotuna. Lisääntyminen on ongelmaton, normaaliastutukset sujuvat yleensä hyvin ja nartut ovat kohtuullisen hyviä synnyttäjiä. Pentuekoko on keskiarvoa; 3 – 4 pentua on tavallinen määrä. Lisääntymisongelmiin on suhtauduttava vakavasti, ongelmaton lisääntyminen on tärkeää rodun elinvoimaisuuden kannalta.

Jalostusyksilön tulee olla vapaa perinnöllisistä vakavista koiran elämää huomattavasti haittaavista sairauksista ja vioista, joita se ei myöskään saa periyttää.

Shih tzu on kondrodystrofinen rotu (ruston kasvuhäiriöstä aiheutunut kääpiökasvu), joka aiheuttaa muutoksia luuston kehityksessä. Kondrodystrofisilla koirilla on lyhyet ja tukevat raajat. Eturaajat tyypillisesti taipuvat, kaareutuvat tai raajan alaosat kääntyvät ulospäin.

BOAS - Brakykefaalinen oireyhtymä (BOAS)

BOAS on nimi joukolle poikkeavuuksia koirilla, joilla on lyhyt kuono-osa ja kallon muoto. Tämä aiheuttaa kallon luiden, nielun sekä nenäontelon alueen pehmytkudosten mittasuhteiden epätasapainon. Koirilla, joilla on tämä oireyhtymä, voi olla mm. seuraavia ongelmia;

- hengitysteiden ahtaumat ja ongelmat, hengityksen vaikeutuminen ja hengityssänet
- sierainten ahtautumat
- pidentynyt pehmeä kitalaki
- lämmönsäätelyn ongelmat
- alentunut rasiuksen sietokyky
- ruoansulatuskanavan toiminnalliset/anatomiset muutokset
- erilaiset ja asteiset silmien ongelmat (esim. kyvyttömyys sulkea silmäluomet kokonaan, ylipitkä luomirako, haavautumat jne.)

Kartoituksessa kasvattajien kesken suurin osa kasvattajista kertoi shih tzujen olevan hyviä hengittäjiä ja vain vähäisiä hengitysvaikeuksia ilmoitettiin. Rodulla on brakykefaalisten koirien lyhytkuonoinen ulkonäkö.

Kennelliitto toimitti meille 75 shih tzun terveyskyselyvastaukset, joissa oli kysytty myös hengitysteistä. Vastauksissa ilmoitettiin, että 34,7% hengitystiet vaikuttavat ahtaalta, hengitys tuhisee ja koira kuorsaa. 50,7% ei havaittu mitään ongelmia. Koira hengittää vaivatta, hengityssänet eivät kuulu levossa, eikä koira kuorsaa toistuvasti, tuhise tai rohise. Koska kyselyssä ei asiaan oltu paneuduttu tarkemmin, emme tiedä ovatko näiden 34,7% koirien hengitysongelmat pientä tuhinaa/kuorsausta vai vakavampia ongelmia. Joka tapauksessa näillä koirilla on jonkinasteisia epätyypillisiä ääniä hengitysteissään.

Rotumääritelmä vaatii shih tzulle leveän ja poimuttoman kuono-osan, jossa on hyvin avoimet sieraimet. Ahtaot sieraimet ovat vakava virhe. Kuonon pituus kirsun kärjestä otsapenkereeseen on noin 2,5 cm. Rodun CFR on keskimäärin 0.22-0.25. Koiran pään runsas karvoitus voi antaa harhaanjohtavan kuvan lyhyemmästä kuonosta.

Kuvassa sivusta kuvattu tyypillinen n. 2,5 cm pitkä kuono päässä jossa karva hyvin lyhyeksi leikattuna, jotta kuono-osa näkyisi paremmin.

Toimenpiteet Suomessa

Virallinen kävelytesti

Shih tzuille suositellaan teetettäväksi virallinen kävelytesti. Testissä koira tutkitaan ennen kävelyä, sen lämpötila mitataan sekä hengitystiet ja sierainten avoimuus arvioidaan silmämääräisesti. Rasitus aiheutetaan 1,1 km kävelyllä noin 11 min ajassa. Testissä on aikaraja sekä kilometrimäärä, jotta kävely aiheuttaisi tarvittavan rasituksen. Testin suorittaa aina virallisen kävelytestin arvioijaksi koulutettu eläinlääkäri, ja hän kuuntelee myös koiran hengityssääniä kävelyn aikana.

Kävelytesti käynnissä

Kävelyn jälkeen koira tutkitaan uudelleen, jotta nähdään, palautuuko koira testin jälkeen 15 minuutissa normaalitilaan. Mikäli koira ei palaudu, eivät hengitystiet toimi normaalisti. Koiran palautuessa normaalisti tilaan, jossa se oli ennen rasitusta, ja jos sillä on normaalit hengityssäänäet ja avoimet sieraimet, annetaan sille BOAS aste 0. BOAS asteita on neljä, 0=ei oireita, 1=lievät, 2=kohtalaiset, 3=vakavat oireet. Testi myös joko hyväksytään tai hylätään. Testi on virallinen ja siitä tulee merkintä jalostustietokantaan. Testin on osoitettu antavan erittäin kattavan tiedon koiran hengitysteiden kunnosta ja huonot hengittäjät karsiutuvat tehokkaasti testin avulla.

Ensimmäinen shih tzu kävelytestissä 2017

Suomessa tätä kirjoittaessa on testissä käynyt 17 shih tzu, jotka kaikki ovat saaneet hyväksytyn tuloksen. Kennelliitto alkaa keräämään BOAS asteita vuonna 2021, joten emme tiedä ilman että omistaja toimittaa testituloksen kopion jalostustoimikunnalle, mikä BOAS aste sitä ennen testatuilla koirilla on. Tätä kirjoitettaessa jalostustoimikunnalle on toimitettu 11 koiran BOAS aste ja se on näillä kaikilla 0.

BOAS aste tulee jalostustietokantaan alkaen vuodesta 2021 uusia kävelytestejä tehtäessä.

Aikaisempien kävelytesti BOAS asteet lisätään jalostustietokantaan, jos omistaja lähettää Kennelliitolle kopion lomakkeesta, jossa näkyy BOAS tulos.

2 ensimmäistä tyypillisiä shih tzun avoimia sieraimia, kolmannessa kuvassa ahtaat sieraimet

PNP - Progressiivinen nefropatia - etenevä perinnöllinen munuaisrappeutuma. Hoitoa ei ole. Elinikää voidaan pitkittää mm. tiukalla ruokavaliolla, mutta PNP on aina kuolemaan johtava sairaus.

YLEISYYS: PNP-tilanteen kartoittaminen Suomessa aloitettiin jo 1980-luvulla. Jalostustoimikunnalle on ilmoitettu 2009-2019 aikana 1 tapaus (vuodelta 2018), ja sitä aikaisemmilta vuosilta yhteensä 10 tapausta, joissa patologin lausunto on varmistanut diagnoosin.

Valitettavasti pelkkiä kantajia ei toistaiseksi pystytä toteamaan millään tavalla. Patologin lausunto on ainoa tapa todeta PNP ja kantajaksi tulevat ko. koiran vanhemmat. PNP johtaa aina yksilön kuolemaan. Tällä hetkellä tilanne on hyvä. Viimeisin patologilla tutkittu PNP-tapaus on vuodelta 2018. Vaikuttaisi siltä, että ongelma on saatu kuriin, vaikka millään tasolla tämä ei voi olla mahdollista, koska muualla kuitenkin ongelmaa edelleen esiintyy ja sukulinjat ovat suhteellisen samoja.

Lähinnä tulee mieleen, että kuolleita koiria ei tutkita. Kuitenkin ongelma on huomattavasti vähentynyt, koska mikäli se olisi hyvin vaikea ja laajamittainen rodussamme, tulisi se esille. Asia on kuitenkin

jokaisen pidettävä mielessä ja kasvattajien olisi suositeltavaa toimittaa jalostustoimikunnalle kaikki tutkimustulokset sekä tutkituttaa kaikki (kuolinsyystä riippumatta) nuorena menehtyneet koiransa, joilla on PNP:hen sopivia oireita. Mikäli ongelma jossakin vaiheessa tulee taas esille, on se vaikutuksineen niin raju, että koiran elämä olisi sen kanssa täysin mahdotonta.

Silmät

Shih tzujen silmätutkimus tuloksia saapuu vuosittain (RD, PRA, HC, Luxatio lentis) eikä suuria ongelmia ole havaittavissa. Tuloksista löytyy silmäluomen sisäänpäin kiertymiä, Distichiasis ja Caruncular trichiasis. Koiraa, jolla esiintyy ylimääräisiä ripsiä (distichiasis, trichiasis) tai makroblepharon, ei saa käyttää jalostukseen, kuin näiltä osin terveysilmäisen koiran kanssa. Silmistään operoituja koiria ei saa käyttää jalostukseen.

Muut löydökset ovat yksittäisiä. Yksi PRA tapaus on todettu virallisissa silmätutkimuksissa.

Silmätutkimustilasto 1988-2020, diagnoosit	Esiintymiä
Caruncular trichiasis, todettu	11
Distichiasis, todettu	16
Ei todettu perinnöllisiä silmäsairauksia	75
Ektooppinen cilia, todettu	5
Kaihin laajuus, lievä	1
Keratiitti, todettu	3
Kortikaalinen katarakta, todettu	2
Kuivasilmäisyys, todettu	1
Lasiaisen rappeuma, todettu	1
Makroblepharon/silmäluomen ulospäin kiertyminen, epäilyttävä	1
Makroblepharon/silmäluomen ulospäin kiertyminen, todettu	5
Muu verkkokalvon sairaus, todettu	1
Posterior polaarinen katarakta, epäilyttävä	1
Posterior polaarinen katarakta, todettu	2
PRA, todettu	1
RD, diagnoosi avoin (ko.koiraa ei voitu tutkia silmävamman vuoksi)	1
RD, geograafinen, todettu	1
Silmäluomen sisäänpäin kiertyminen, todettu	11
Silmämuutosten vakavuus, kohtalainen	2
Silmämuutosten vakavuus, lievä	7

Silmämuutosten vakavuus, vakava	2
Trichiasis, epäilyttävä	1
Trichiasis, todettu	5
Viikkuluomen rauhasen esiinluiskahdus, todettu	1

Silmävammat ovat rodulla melko yleinen ongelma. Silmissä tavataan tapaturmaisesti aiheutuneita reikiä/haavaumia ja sen vuoksi silmien kokoon on kiinnitettävä jalostuksessa huomiota eikä niiden suuruutta saa liioitella. Silmävammat ovat usein varsin kivuliaita sekä pitkäaikaisia hoitaa, ja pahimmillaan ne voivat johtaa jopa silmän poistoon. Rotumääritelmässä on huomautus siitä, että silmät eivät saa olla ulkonevat.

Ylimääräiset ripset

Ylimääräisten ripsien (distichiasis ja ektooppinen cilia) karvatuppi sijaitsee luomirauhasessa tai sen vieressä. Distichiasiksessa, joka on näistä lievempi, karva kasvaa ulos luomen vapaasta reunasta. Oireet riippuvat karvan paksuudesta ja kasvusuunnasta. Ohuet, ulospäin suuntautuvat karvat aiheuttavat tuskin lainkaan oireita, paksummat ja silmän pintaan osuvat karvat sitä vastoin voivat aiheuttaa eriasteisia ärsytysoireita: lievää vuotamista ja räpyttelyä tai voimakkaampia kipuoireita ja jopa sarveiskalvovaurioita. Ripsiä voi irrota ja kasvaa takaisin karvan vaihtumisen yhteydessä.

Ektooppinen cilia kasvaa luomen sisäpinnan sidekalvon läpi ja aiheuttaa lähes aina voimakkaat kipuoireet (siristys, hankaaminen ja vetistys) ja sarveiskalvovaurioita.

Hoitona on tarvittaessa ripsien nyppiminen (ripset kasvavat takaisin) tai karvatuppien tuhoaminen joko polttamalla tai jäädyttämällä (distichiasis) tai ripsen ja karvatupen poistaminen kirurgisesti (ektooppinen cilia). Ylimääräisten ripsien merkitys koiralle on usein melko vähäinen, jolloin koiria voi perustellusta syystä käyttää jalostukseen, mutta mieluiten terveen kumppanin kanssa. Vakavia tapauksia (ektooppinen cilia ja selkeitä oireita aiheuttavat distichiat) ei kuitenkaan pidä käyttää jalostukseen.

(lähde; <https://www.kennelliitto.fi/perinnolliset-sairaudet-ja-koiran-hyvinvointi/yleisimmat-silmasairaudet>)

Entropion eli luomen sisäänkiertymä

Entropion on tavallisimmin alaluomessa esiintyvä virheasento, jolloin luomi kiertyy sisäänpäin aiheuttaen silmän pinnan ärtymistä luomen karvojen / ihon osuessa silmän pintaan. Tyypillinen oire on silmän kyynelehtiminen roskan tunteen takia. Lyhytkuonoisilla koiraroduilla entropion esiintyy tavallisimmin nenänpuoleisessa alaluomessa, jolloin myös alaluomen kyynelkanavan aukko kiertyy liiaksi sisään, eikä siten viemäroiki kyyneliä normaalisti. Tämä lisää kyynelehtimistä. Isommilla koiraroduilla entropion voi liittyä liian suureen luomirakoon (makroblepharon), jolloin alaluomi rullaa sisäänpäin tyypillisesti korvanpuoleisesta osasta. Lisäksi pään ihon runsas poimuisuus aiheuttaa luomien sisäänkiertymää.

Pahimmillaan kiertymä aiheuttaa silmän sarveiskalvon haavautumista ja siten voimakasta kipua. Oireina ovat tällöin kyynelehtimisen lisäksi silmän punoitus ja siristely. Lievimmillään entropion ei aiheuta näkyviä oireita. Pidempään jatkuva sarveiskalvon ärsytystila johtaa sarveiskalvon nenänpuoleisen kulman pigmentoitumiseen (pigmentary keratitis), jota esiintyy erityisesti lyhytkuonoisilla kääpiörotuisilla koirilla.

(lähde; <https://www.kennelliitto.fi/perinnolliset-sairaudet-ja-koiran-hyvinvointi/yleisimmat-silmasairaudet>)

Ektropion / makroblepharon

Luomen uloskiertymä (ektropion) ja liian suuri luomirako (makroblepharon) ovat melko tavallisia löydöksiä erityisesti suurilla koiraroduilla. Pahimmillaan luomiraot ovat niin suuret, että ala- ja yläluomi ovat keskeltä uloskiertyvät ja reunoilta sisäänkiertyvät. Tällöin luomien rakenne muistuttaa timanttia ja siitä käytetäänkin diamond eye -nimitystä.

Pään suuri koko, ”numeroa liian suuri iho”, isohko silmäkuoppa ja siihen suhteessa liian pieni silmämuna aiheuttavat epäsuhtaan, jolloin silmäluomen reunat eivät enää asetu sievästi silmää vasten, eivätkä siten toimi normaalisti. Nenänpuoleinen kulma voi olla poikkeuksellisen avoin pitkäkuonoisilla koiraroduilla, jolloin siihen kertyy runsaasti eritteitä. Esiin pilkottavien luomien sisäpintojen ja silmämunan sidekalvot ovat alttiita vedolle, pölylle ja UV säteilylle ja toistuvat sidekalvon tulehdukset ovat tyypillisiä. Kynnen levittyminen voi olla puutteellista ja siten sarveiskalvojen pinnat voivat ahavoitua ja tulehtua. Vanhemmiten ihon elastisuuden muuttuessa luomet alkavat roikkua usein entistä pahemmin. Tavallisimmin alaluomi on osin irti silmän pinnasta ja uloskiertävä (ektropion), mutta myös yläluomi voi alkaa roikkua silmän päällä, aiheuttaen ongelmia näkökyvylle.

Makroblepharonia voi esiintyä myös kääpiöroduilla. Näillä roduilla on usein suhteessa liian matala silmäkuoppa ja liian suuri silmämuna. Tällaisella potilaalla ilme on lepotilassakin ”pelästynyt tai mulkoileva” johtuen valkean kovakalvon (”valkuaisen”) näkymisestä kauttaaltaan silmän reunoilla. Luomien sulkeminen voi olla puutteellista ja sarveiskalvon vauriot tyypillisiä. Pahimmillaan liian suuret luomiraot yhdessä matalan silmäkuopan ja liian suuren silmämunan kanssa altistavat silmän ulospullahdukselle (proptosis) tappelun / kolarin yhteydessä.

Samoin kuin entropion / trichiasis -koiria, lieviä ektropion / makroblepharon -diagnoosin saaneita koiria voi käyttää jalostukseen, mutta parituskumppaniksi on valittava em. vaivan suhteen terve yksilö. Vakavia tapauksia ei pidä käyttää jalostukseen lainkaan.

(lähde; <https://www.kennelliitto.fi/perinnolliset-sairaudet-ja-koiran-hyvinvointi/yleisimmat-silmasairaudet>)

Trichiasis eli luomen / naaman karvojen osuminen silmään

Medial caruncular trichiasis on tyypillisesti lyhytkuonoisilla roduilla esiintyvä ongelma, jolloin nenänpuoleisen silmäkulman ihon karvoitus ulottuu hyvin lähelle silmäkulmaa ja ihokarvat suuntautuvat silmään.

Nenäpoimun ollessa hyvin korostunut ja kuonon ollessa hyvin lyhyt, nenäpoimun karvat voivat osua silmän pintaan (nasal fold trichiasis).

Karvat aiheuttavat samanlaisia oireita kuin entropion. Mikäli karvat osuvat sarveiskalvoon, kuten yleensä nenäpoimutapauksissa, ne aiheuttavat usein vakavampia oireita kuin osuessaan vain sidekalvoon. Karvan laatu vaikuttaa oireiden vakavuuteen. Paksut jäykät lyhyet karvat aiheuttavat enemmän vahinkoja kuin hennot ja ohuet karvat.

Entropion ja trichiasis todetaan hyvin usein yhtä aikaa.

Ongelman vakavuutta kuvannee parhaiten oireiden vakavuus. Mikäli kiertymä on lievä / karvoitus vähäistä, se toki todetaan, mutta hoitotoimenpiteitä ei välttämättä tarvitse tehdä. Vakavat tapaukset tulee aina hoitaa kirurgisesti, sillä niiden aiheuttamat vahingot ovat kivuliaita ja pahimmillaan näkökykyä uhkaavia (sarveiskalvon haavaumat, pigmentoituminen).

Virallisessa silmätarkastuskaavakkeessa tutkija toteaa vaivan, aiheutti se oireita tai ei, ja parhaansa mukaan pyrkii luokittelemaan vaivan vakavuuden.

Lieviä tapauksia voi käyttää jalostukseen, mutta parituskumppaniksi valittakoon vaivan suhteen mahdollisimman terve yksilö. Vakavia tapauksia (kirurgista hoitoa vaativat tai näkökyvyltään heikentyneet) ei pidä käyttää jalostukseen lainkaan.

(lähde; <https://www.kennelliitto.fi/perinnolliset-sairaudet-ja-koiran-hyvinvointi/yleisimmat-silmasairaudet>)

Harmaakaihi eli katarakta

Perinnöllinen harmaakaihi (ent. hereditäärinen katarakta, HC) samentaa silmän linssin osittain tai kokonaan. Useimpien muotojen periytymismallia ei vielä tiedetä. Sairauden alkamisikä vaihtelee suuresti. Perinnöllinen kaihi on yleensä molemminpuolinen ja johtaa sokeuteen, jos linssien samentuminen on täydellinen. Jos kaihisamentuma jää hyvin pieneksi, sillä ei ole vaikutusta koiran näkökykyyn. Edennyt kaihi aiheuttaa silmän sisäistä suonikalvontulehdusta ja siten voi aiheuttaa kipua.

Katarakta eli kaihi voi olla perinnöllinen tai ei-perinnöllinen, synnynnäinen tai hankittu. Syntymän ja 8 viikon iän välillä todetut kataraktat ovat synnynnäisiä. Esimerkkinä hankitusta kataraktasta on sokeritautiin liittyvä, usein hyvin nopeasti täydelliseksi kaihiksi kehittyvä diabeettinen katarakta.

Muita esimerkkejä hankitusta kaihista ovat esimerkiksi vanhuuden kaihi ja PRA:han liittyvä toissijainen kaihi. Ns. nukleaariskleroosi (ei luokitella kaihiksi) on normaaliin ikääntymiseen liittyvä muutos, jossa linssin ydin tiivistyessään muuttuu 'opaalinharmaaksi'. Muutoksella ei ole merkittävää vaikutusta näkökykyyn.

Kaihi voidaan poistaa leikkauksella fakoemulsifikaatiomentelmällä.

Perinnöllinen kaihi -diagnoosin saanutta koiraa ei saa käyttää jalostukseen. Poikkeuksena ovat perinnölliseksi todetut ja oletetut muut vähämerkitykselliset linssin kaihimuutokset (mm. sileäkarvaisen noutajan etu Y-sauman pistemäiset kaihimuutokset), joita saa käyttää jalostukseen terveen kumppanin kanssa.

(lähde; <https://www.kennelliitto.fi/perinnolliset-sairaudet-ja-koiran-hyvinvointi/yleisimmat-silmasairaudet>)

Kuivasilmäisyys (KCS)

Keratokonjunktivitis sicca (KCS) eli kuivasilmäisyys on monella rodulla perinnölliseksi epäilty sairaus jossa kyynelnesteen tuotto vähenee osin tai kokonaan aiheuttaen silmään sarveiskalvon ja sidekalvon tulehdusta, kipua ja näkökyvyn heikkenemistä sarveiskalvomuutosten takia.

Kuivasilmäisyyttä esiintyy erityisesti kääpiöroduilla. Kuivasilmäisyyden syynä voi olla perinnöllisen alttiuden lisäksi mm eri lääkeaineet, kyynelrauhanen hermotuksen häiriöt, aineenvaihduntasairaudet, infektiot ja autoimmuunisairaudet. Perinnölliseksi oletetut paikalliset tiettyyn kudostyyppiin kohdistuvat autoimmuunisairaudet ovat todennäköisesti tavallisin kuivasilmäisyyden syy koirilla.

Oireet alkavat sidekalvon punoituksena ja silmän rähmimisenä. Silmä rähmii usein runsaasti ja rähmä on tyypillisesti silmän pintaan tarttuvaa ja hyvin sitkeää. Silmä voi olla valoarka ja potilas herkästi siristelee tai "vinkkaa" silmää. Sarveiskalvo voi samentua, verisuonittua ja pigmentoitua aiheuttaen näkökyvyn heikkenemistä. Sarveiskalvon haavaumat ovat melko tavallisia. Silmä kutiaa ja on kivulias.

Diagnoosi tehdään mm. mittaamalla kyynelnesteen tuotto nk. Schirmerin kyyneltestillä (STT, Schirmer Tear Test). Normaali STT tulos on 15-25 mm /min.

Hoitona käytetään paikallisesti silmävoiteita ja -tippoja jotka parantavat kyynelnesteen tuottoa ja kosteuttavat silmää.

Kuivasilmäistä yksilöä, mikäli syyksi voidaan epäillä perinnöllistä kuivasilmäisyyttä, ei pidä käyttää jalostukseen.

(lähde; <https://www.kennelliitto.fi/perinnolliset-sairaudet-ja-koiran-hyvinvointi/yleisimmat-silmasairaudet>)

Kondrodystrofisten rotujen selkänikamien välilevyjen rappeutuminen ja välilevykalkkeutumat

Teksti: ELT Anu Lappalainen, Helsingin yliopisto, lähde: Suomen Kennelliitto ry

Kondrodystrofisilla koiraroduilla on mutaation aiheuttama raajojen pitkien luiden kasvuhäiriö, minkä johdosta näillä koirilla on tyypillinen pitkänomainen ulkomuoto ja lyhyet ja käyrät raajat. Kondrodystrofisia koirarotuja ovat esimerkiksi mäyräkoirat, kiinanpalatsikoira, welsh corgi ja skyenterrieri. Mutaatioon liittyy taipumus selkänikamien välilevyjen varhaiseen rappeutumiseen (intervertebral disc disease, IDD), joka alkaa jo ensimmäisen elinvuoden aikana. Rappeutuneet välilevyt ovat alttiita vaurioille ja seurauksena on mäyräkoirahalvauksena tunnettu välilevytyrä. Sen oireet voivat vaihdella muutaman päivän kestävästä selkävaikeudesta täydelliseen takajalkojen halvaantumiseen. Jos välilevytyrä on kaularangan alueella, oireina ovat voimakas kaulan alueen kipu ja joskus etu- ja takajalkojen halvausoireet. Tyypillisin sairastumisikä on 4–5 vuotta.

Osalla koirista on oireita vain kerran, mutta toisilla ne uusiutuvat. Usein selkävaikeudet (esimerkiksi liikkumis- tai hyppäämishaluttomuus) edeltävät halvausoireita ja siksi omistajan on syytä suhtautua myös lieviin oireisiin vakavasti. Selkävaikeudet sekoitetaan usein myös mahakipuihin. Lieviä oireita hoidetaan levolla ja tarvittaessa lepoon yhdistetään kipulääkkeet. Toistuvien tai jatkuvien kipujen ja halvausoireiden suositeltu hoito on leikkaus, jossa selkäydintä painava tyräytynyt välilevymateriaali poistetaan. Mäyräkoirahalvauksen ennuste on useimmiten hyvä, mutta toipuminen vakavasta halvauksesta voi kestää pitkään.

Kyynärnivelen kasvuhäiriö

Kyynärnivelen kohdalla on kasvurustot. Tässä kyynärvarren luu syystä tai toisesta, kasvaa hitaammin kuin varttinäluu. Tästä johtuen varttinäluu taipuu ja pingottuu, sekä aiheuttaa kipua kyynärpäässä.

Röntgenkuva shih tzusta, jolla on kyynärnivelen kasvuhäiriö

Kyynärnivelen inkongruenssi

Koiran kyynärvarsi koostuu kyynär- ja varttinäluusta, jotka yhdessä olkaluun kanssa muodostavat kyynärnivelen. Varttinä- ja kyynärluu niveltyvät ranteen pikkuluiden kanssa.

Kondrodystrofiisilla koiraroduilla on perinnöllinen luiden kasvuhäiriö, joka aiheuttaa jalkojen luiden pituuskasvun häiriintymisen jo sikiöaikana, ja näillä roduilla on tyypillisesti lyhyet raajat ja pitkäkökö matala runko. Tyypipirotu on mäyräkoira, ja muita tähän ryhmään kuuluvia rotuja ovat mm. kiinanpalatsikoira, basset hound, corgit, länsigöötanmaan pystykorva, skyenterrieri ja havannankoira. Varsin erilaisia rotuja, mutta kaikkia yhdistää sama lyhytjalkaisuuden aiheuttava mutaatio.

Luiden pituuskasvu tapahtuu rustoisten kasvulevyjen kohdalla. Pituuskasvu loppuu, kun kasvulevyt ovat luutuneet kiinni. Kaikilla kondrodystrofisten rotujen koirilla raajojen luut ovat lyhyemmät ja paksummat ja myös normaalia käyremmät, mutta toisinaan kyynärluun kasvulinja sulkeutuu liian aikaisin ja väärttinäluun jatkaessa kasvuaan luiden mittasuhteet muuttuvat epänormaaleiksi. Seurauksena voi olla kyynärluun epäyhdenmukaisuus (inkongruenssi), kun ”liian pitkä” väärttinäluu muodostaa portaan nivelpintaan tai väärttinäluusta tulee liioitellun käyrä. Joskus väärttinäluun yläpää menee osittain sijoiltaan. Joillain koirilla häiriö näkyy tassujen kiertymisinä ulospäin ja ranteiden taipumisena sisäänpäin. Kondrodystrofiisilla roduilla taipumus kasvulinjan liian aikaiseen sulkeutumiseen on perinnöllinen ja siksi sitä voidaan vastustaa jalostusvalinnoilla.

Skyenterrieri-rodussa tehdyssä tutkimuksessa (Lappalainen ym. 2016) osoitettiin, että kyynärnivelen epäyhdenmukaisuus on yhteydessä ns. pentuontumiseen, joka on rodulla hyvin yleistä; noin kolmasosa pennuista ontuu kasvun aikana ja osa ontuu myös aikuisena. Koirat, joilla havaittiin röntgenkuvissa kohtalainen tai voimakas kyynärnivelen epäyhdenmukaisuus olivat niitä, jotka ontuivat pentuina tai aikuisina. Tutkimuksessa oli mukana 50 koiraa, joista kaikki aikuisina ontuneet olivat ontuneet myös kasvuiässä. Tutkimuksen yhtenä tarkoituksena oli kehittää matalaraajaisille koirille oma kyynärnivelen röntgenseulontaohjelma. Kennelliiton nykyisin käytössä oleva kyynärnivelen kuvausmenetelmä ja nivelen arviointi ei sellaisenaan sovellu matalaraajaisille koirille, koska siinä ei arvioida kyynärnivelen epäyhdenmukaisuutta.

Kyynärnivelen epäyhdenmukaisuus näkyy parhaiten röntgenkuvassa, jossa niveltä ei ole taivutettu (avautumiskulma 90 astetta tai enemmän). Röntgenkuvassa täytyy näkyä kyynärnivelen lisäksi koko kyynärvarsi. Epäyhdenmukaisuus (inkongruenssi) arvioidaan asteikolla INC0 – INC3, jossa INC 0 on yhdenmukainen ja INC3 on voimakkaasti epäyhdenmukainen nivel. Kondrodystrofiisilla roduilla INC1 on vielä ”normaali”, mutta INC2- ja INC3-kyynärnivelet ovat selvästi epänormaaleja. Jalostuskoirien valinnassa olisi hyvä suosia INC0- ja INC1-nivelisiä koiria. INC2- tai INC3-nivelisiä koiria käytettäessä ne pitäisi yhdistää INC0:n kanssa (tai INC1:n, jos rodussa ei ole riittävästi INC0-nivelisiä koiria). Eri rotujen tilanne saadaan selville ainoastaan kuvaamalla riittävä määrä koiria, minkä jälkeen voidaan tehdä tarkempia rotukohtaisia jalostussuosituksia.

Kirjoittanut: Anu Lappalainen, Pieneläinsairauksien erikoiseläinlääkäri lähde <https://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/koiran-terveys/koiran-terveystutkimukset/kyynarnivelen-inkongruenssi>

Patella Luxatio - polvilumpion sijoiltaan meno

Patellaluksaatiota esiintyy suhteellisen runsaasti kääpiöroduilla ja sellaisilla suuremmilla roduilla, joilla on suora takajalka. Vika on periytyvä. Polvilumpion rakennetta säätelevät useat eri geenit, joiden esilletuloa myös ympäristö muokkaa.

Pienikokoisilla roduilla polvilumpio luksoituu yleensä sisäänpäin (mediaalisesti). Patellaluksaatio on synnynnäinen ja jaetaan vian vakavuuden perusteella neljään eri asteeseen. Eläinlääkäri tutkii polvet tunnustelemalla. I - asteen luksaatiot ovat tavallisesti oireettomia eivätkä kaipaa hoitoa. II- ja III - asteen luksaatioissa koiralla havaitaan selviä liikkumisvaikeuksia. Ravatessaan koira koukistaa hetimitään raajaansa sen sijaan että tukeutuisi sillä maahan (polvilumpio on luisahtanut pois paikoiltaan), ja jatkaa sitten normaalia ravia (polvilumpio on palautunut paikoilleen). IV - asteen luksaatioissa

polvilumpio on pysyvästi pois paikoiltaan. Usein oireet huomataan tapaturman jälkeen, vaikka kyseessä on synnynnäinen vika. Patellaluksaatio voi myös pahentua eikä nuorena saatu tulos välttämättä ole lopullinen.

Huomioithan, että patellaluksaatiotutkimus ei kerro koiran riskistä sairastua ristisideongelmaan.

Lievien patellaluksaation muotojen hoidoksi riittää yleensä lepo ja kipulääkitys. Jos tämä ei auta, patellaluksaatiota voidaan hoitaa kirurgisesti. Leikkausmenetelmiä on useita. Vaikeimman asteen luksaatioissa hoito voi vaatia useita leikkauksia ja ennuste voi olla huono.

(Lähde: <https://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/koiran-terveys/perinnolliset-sairaudet-ja-koiran-hyvinvointi/polvilumpion-sijoiltaanmeno-patellaluksaatio>)

Legg-Perthes - reisiluun pään aseptinen kuolio

Legg-Perthesiä tavataan lapsilla ja koirilla, röntgenlöydökset ja histologinen kuva ovat molemmilla samanlaiset. Koirilla suurin osa tapauksista on toispuoleisia ja sairautta tavataan etenkin monilla terrieri- ja kääpiökoiraroduilla, mutta myös muilla pienillä roduilla. Tautia esiintyy yhtä paljon uroksilla ja nartuilla. Taudin syy on tuntematon, mutta muutokset johtuvat reisiluun pään verenkierron häiriöstä, joka johtaa luun kuolioitumiseen. Legg-Perthesin tauti on perinnöllinen ja sen on epäilty periytyvän autosomaalisesti väistävasti ainakin manchesterinterriereillä, yorkshirenterriereillä, kääpiövillakoirilla, kääpiöpinsereillä ja mopseilla.

Oireet alkavat 4 - 11 kuukauden iässä takajalan ontumana. Ontuminen on aluksi lievää ja pahenee vähitellen. Joskus ontuminen havaitaan äkillisesti tapaturman yhteydessä. Koira aristaa lonkkanivelen taivutusta ja nivelen liikerata on rajoittunut. Jos ontuminen on jatkunut pidempään, jalassa on havaittavissa sen käyttämättömyydestä johtuva lihaskato. Molemminpuolisessa taudissa ontuminen voi olla vaihtelevaa tai jatkuvasti pahempaa toisessa jalassa.

Koiran rotu yhdistettynä tyypillisiin oireisiin antaa aiheen epäillä Legg-Perthesin tautia. Diagnoosi voidaan varmistaa röntgenkuvauksen avulla. Oireiden alkaessa röntgenmuutokset ovat jo näkyvissä, mutta ne voivat olla vähäisiä ja muutosten näkymisen edellytyksenä on hyvälaatuiset röntgenkuvat. Röntgenlöydöksiä ovat reisiluun päässä olevat röntgenharvat pesäkkeet, lyhentynyt ja paksuuntunut reisiluun kaula, litistynyt ja epätasainen reisiluun pää ja leventynyt nivelrako.

Legg-Perthesin taudin hoito on kirurginen. Leikkauksessa reisiluun pää ja kaula poistetaan. Leikkauksen jälkeinen kuntoutus on tärkeää, jotta koira alkaa käyttää jalkaansa kunnolla ja heikentyneitä lihaksia saadaan vahvistettua. Ennuste on yleensä hyvä. Hoitamattomaan niveleen kehittyy nivelrikko ja koira jää ontuvaksi.

Legg-Perthesin tautiin sairastunutta koiraa ei saa käyttää jalostukseen.

Lähde: Teksti: ELT Anu Lappalainen, Helsingin yliopisto, lähde Suomen Kennelliitto ry

Lonkkaniveldysplasia - lonkkanivelen kasvuhäiriö

Lonkkanivelen kasvuhäiriö eli ”lonkkavika”, (engl. hip dysplasia, HD) on koirien yleisin luuston ja nivelten kasvuhäiriö. Se voidaan määritellä perinnölliseksi lonkkanivelen löysyydeksi. Lonkat ovat syntymähetkellä silmämääräisesti normaalit, mutta muutokset alkavat jo pennun ensimmäisten elinviikkojen aikana.

Löysyys johtaa reisiluun pään ja lonkkamaljan riittämättömään kontaktiin. Alueelle kohdistuu epänormaalin suuri paine, joka on sitä suurempi mitä pienempi kontaktialue on. Tämä voi johtaa

mikromurtumiin ja lonkkamaljan mataloitumiseen. Noin vuoden iässä lantion luutuminen on täydellistä ja yleensä kipukin helpottaa tässä iässä.

Lonkkanivelen kasvuhäiriö johtaa usein nivelrikkoon. Nivelrikon kehittymisen aikatauluun ja tyyppiin vaikuttavat rotukohtaiset ja yksilölliset erot. Lonkkanivelen kasvuhäiriön perimmäistä syytä ei tiedetä, mutta se periytyy tämänhetkisen tutkimustiedon perusteella kvantitatiivisesti eli siihen vaikuttaa useita eri geenejä. Myös ympäristöllä on vaikutusta lonkkavian ilmenemiseen ja vaikeusasteeseen.

Lonkkanivelen kasvuhäiriötä tavataan lähes kaikilla roduilla, mutta yleisintä se on suurilla ja jättiroduilla. Oireet voidaan huomata pentuna 3-12 kuukauden iässä, jolloin kipu johtuu löysyyden aiheuttamasta nivelkapselin tulehduksesta tai luukalvon hermojen jännityksestä ja repeämisestä. Nuorilla koirilla oireina voivat olla takajalkojen ontuminen, ”pupuhyppele”, ylösnousuvaikeudet levon jälkeen, liikkumishaluttomuus ja naksahdeleva ääni kävellessä. Oireet voivat alkaa äkillisesti ja omistaja voi liittää ne johonkin tapaturmaan. Oireet voivat vähentyä selvästi tai loppua kokonaan jopa useiksi vuosiksi, kun nivelen ympärille muodostuva sidekudos vähentää nivelen löysyyttä.

Toinen oireilevien koirien ryhmä on aikuiset koirat, joiden oireiden syynä on nivelrikko. Vanhemmilla nivelrikkoisilla koirilla oireet voivat olla epämääräisiä ja oireilu laitetaankin usein vanhenemisen piikkiin. Tyypillisiä oireita ovat takajalkojen ontuminen ja jäykkyys liikkeessä. Lonkkavikainen koira yrittää viedä painoa pois takaosalta, mikä ilmenee kävellessä selkälínjan aaltoiluna ja lantion kiertymisenä. Tämä johtaa myös takaosan lihaskatoon ja etupään lihasten voimistumiseen.

Lonkkanivelen kasvuhäiriön ja siitä johtuvan nivelrikon hoidossa on ruokinnalla keskeinen merkitys. Ylipaino pahentaa oireita ja pelkkä painon pudotus voi helpottaa koiran oloa. Tulehduskipulääkkeitä ja pistoksena tai suun kautta annettavia nivelnesteiden ja nivelruston koostumusta parantavia aineita käytetään yleisesti. Sopiva liikunta pitää lihaksiston kunnossa ja nivelet liikkuvina. Kirurgisia hoitoja, kuten esimerkiksi lantion häpyluun lämpöluudutus, on myös olemassa. Huomioithan, että kirurgisesti hoidettua koira ei saa käyttää jalostukseen ja se tulisi siirtää EJ-rekisteriin.

Lonkkavian vastustamisohjelma perustuu useimmilla roduilla lonkkien röntgenkuvaukseen. Lonkkanivelen kasvuhäiriön periytyvyys on kohtuullinen. Ilmiasuunkin perustuva jalostusvalinta johtaa tuloksiin, jos valinta on systemaattista eikä lonkkavikaisia koiria käytetä. Jalostusarvoindeksien (BLUP-indeksit) avulla valinta on tehokkaampaa. Indeksissä otetaan huomioon koiran kaikkien tutkittujen sukulaisten taso ja poistetaan röntgentuloksiin vaikuttavien ympäristötekijöiden vaikutusta. Jalostusindeksejä lasketaan jo useille roduille sekä lonkka- että kyynärnivelistä. Indeksien laskemisen edellytyksenä on riittävä määrä kuvattuja koiria.

Lähde: <https://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/koiran-terveys/perinnolliset-sairaudet-ja-koiran-hyvinvointi/lonkkanivelen-kasvuhairio>

Muut

Shih tzuilla on hieman iho-ongelmia aiheuttavaa allergiaa tai atopiaa, jonkun verran nivustyriä sekä hieman tavataan kapeaa alaleukaa (alakulmahampaat painuvat ikeniin) sekä muita purentavikoja (yläpurenta, hampaat eivät kohtaa oikein - saattaa aiheuttaa ongelmia syödessä).

Koirille muodostuu hampaiden pinnalle plakkia eli tietynlaista bakteerimassaa. Plakki kovettuu hammaskiveksi syljen sisältämien mineraalien vaikutuksesta. Ienrajassa olevat plakki ja hammaskivi aiheuttavat koiran suuhun ientulehduksen. Jos plakki ja hammaskivi pääsevät leviämään ienrajan alle hampaan ientaskuihin, voi ientulehdus pahentua parodontiitiksi eli hampaan kiinnityskudoksen ja hammasta ympäröivien kudosten tulehdukseksi. Jos parodontiitti etenee riittävän pitkälle, hammas alkaa heilua ja lopulta irtoaa. Pahimmillaan parodontiitti aiheuttaa kaikkien koiran hampaiden heilumisen ja leukaluun tuhon, joka johtaa leukamurtumiin. Ientulehdus paranee, kun plakki ja

hammaskivi saadaan poistettua (eläinlääkäri). Sen sijaan parodontiitti ei täysin parane, mutta sen etenemistä voidaan hidastaa hyvällä suuhygienialla.

(Lähde: ell Elise Luttinen-Aho/ www.omaelainklinikka.fi)

Kennelliiton terveystutkimuksessa 26,7% vastanneilta hammaskiveä oli jouduttu poistamaan alle 5-vuoden iässä ja 20% säännöllisesti sen iän jälkeen. 18,7 % oli pysyviä hampaita jouduttu poistamaan huonon suunterveyden vuoksi.

Satunnaisesti tavataan tavallisia, lieviä perinnöllisiä vikoja kuten kivesvikaa, hammas- ja pigmenttipuutoksia jne. Kohtutulehdus on yleinen rodullamme, mutta se ilmenee useimmiten iäkkäämmillä koirilla.

Terveystutkimustuloksia Isossa-Britanniassa

Vuoden 2014 tulokset:

Tuloksia on saatu shih tzuista 350 kpl, joista 212:ssa (60,1%) ilmoitettiin koiran olevan terve ja 138 (39,9%) ilmoitti ainakin yhden terveydentilan muutoksen.

Yleisimmin ilmoitetut ongelmat olivat:

Napatyrät (45 tapausta, 17,86%), ihokystä (16 tapausta, 6,35%), yliherkkyys (allergia) tai muu ihosairaus (10 tapausta, 8,42%) ja anaaliongelmia (9 tapausta, 3,97%).

(Lähde: Breed Health and Conservation Plan, Shih Tzu, The Kennel Club, U.K.)

Alla oleva taulukko kuvaa 10 yleisintä syytä 1.7.2017 - 31.6.2018 shih tzuille vakuutuksesta korvatuista eläinlääkärikäynneistä Isossa-Britanniassa (vakuutusyhtiö Agrian tilasto). Englannissa rekisteröidään vuodessa n. 2500-3000 shih tzuja, ja lisäksi osa pennuista jää rekisteröimättä. Tämän perusteella voidaan laskea, että noin 10% maan shih tzu -kannasta saa hoitoa alla oleviin vaivoihin.

Ongelma	kpl
Atopia	90
Sarveiskalvon haavaumat (määrittelemätön)	85
Allergiat, ihosairaus (määrittelemätön)	66
Suolistotulehdus	36
Virtsakivet	30
Kasvain (paikka määrittelemätön)	19
Patellaluksaatio	18
Osteosarkooma (luusyöpä, paikka määrittelemätön)	17
Välilevytyrä/nikamien esiinluiskahdus	10
Kasvuhäiriö, jalkojen ulkokierteisyys	7

(Taulukko: lähde Breed Health and Conservation Plan, Shih Tzu, The Kennel Club, U.K.)

Rodun pitkäikäisyys aiheuttaa vanhenemisesta johtuvia vikoja, joita ei voida luokitella perinnöllisiksi ongelmiksi.

4.3.3 Yleisimmät kuolinsyyt

Kuolinsyytilasto, tilasto poimittu 1.1.21	Keskim. elinikä	Yhteensä
Hengitystiesairaus	9 vuotta 7 kuukautta	1
Kasvainsairaudet, syöpä	9 vuotta 10 kuukautta	23
Kuollut ilman sairauden diagnosointia	8 vuotta 1 kuukautta	10
Lopetus ilman sairauden diagnosointia	13 vuotta 11 kuukautta	5
Luusto ja nivelsairaus	2 vuotta 9 kuukautta	4
Maksan ja ruuansulatuskanavan sairaus	10 vuotta 9 kuukautta	4
Muu sairaus, jota ei ole listalla	7 vuotta 2 kuukautta	16
Selkäsairaus	4 vuotta 11 kuukautta	4
Silmäsairaus	7 vuotta 10 kuukautta	6
Sisäeritysrauhasten sairaus	11 vuotta 5 kuukautta	5
Sydänsairaus	11 vuotta 8 kuukautta	15
Tapaturma tai liikennevahinko	5 vuotta 0 kuukautta	11
Vanhuus (luonnollinen tai lopetus)	12 vuotta 8 kuukautta	66
Virtsatie- ja lisääntymiselinten sairaus	8 vuotta 10 kuukautta	14
Kuolinsyytä ei ole ilmoitettu	11 vuotta 11 kuukautta	63
Kaikki yhteensä	10 vuotta 7 kuukautta	247

Kasvainsairauksia on taulukossa paljon ja niistä esille nousee syöpä, jonka laadusta yksilötasolla ei ole tietoa. Virtsatie- ja lisääntymiselinten sairaudet nousevat myös esille taulukosta. Kuolinsyyksi on yllättävän monella myös merkitty tapaturmainen menehtyminen. Näissä kolmessa määrältään suuremmassa kuolinsyyssä keskimääräinen kuolinikä on alle rodun keskiarvon.

*lökkäät, hyväkuntoiset koirat eivät
ole rodussa harvinaisuus.
Kuvassa 15 vuotta täyttänyt shih tzu.*

4.3.4 Lisääntyminen

Keskimääräinen pentuekoko

Keskimääräinen pentuekoko					Tilastointiaika 2009 – 2020 (syntymävuoden perusteella)						
2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
3,4	3,7	4,0	4,1	3,8	4,0	3,6	3,7	3,7	4,1	3,7	3,8

Shih tzujen pentuekoot ovat taulukon perusteella pysyneet tasaisina.

Astumisvaikeudet

Shih tzu urokset keskimääräisesti astuvat itse ja tiinehtyminen tapahtuu luonnollisesti.

Kasvattajakyselyn perusteella osa kasvattajista oli sitä mieltä että kaikki urokset eivät astu narttuja luonnollisesti itse, vaan urosta pitää auttaa ja innostaa. Luonnollinen astuminen on tärkeää eikä jalostukseen tulisi käyttää yksilöitä, joilla ei ole normaalia sukupuoliviettä.

(lähde: Yhdistyksen jäsenkasvattajakysely)

Tiinehtymisvaikeudet

Rotu tiinehtyy normaalisti.

(lähde: Yhdistyksen jäsenkasvattajakysely)

Synnytysongelmat

Rodulla ei ole suuria synnytysvaikeuksia, suurin osa nartuista synnyttää itse.

(lähde: Yhdistyksen jäsenkasvattajakysely)

Pentujen hoitamiseen liittyvät ongelmat nartuilla

Nartuilla ei ole pentujen hoitamiseen liittyviä ongelmia. Shih tzut ovat hyviä ja huolehtivia äitejä.

(lähde: Yhdistyksen jäsenkasvattajakysely)

Pentukuolleisuus

Pentukuolleisuus on vähäistä, perustuen siihen, että asiaa on kysely kasvattajilta, mutta varsinaista dataa pentukuolleisuudesta ei ole.

Synnynnäiset viat ja epämuodostumat

Rodussa on jonkun verran kitalakihalkioita. Tilastointia epämuodostumista ei ole, mutta kasvattajilta kerätyn tiedon mukaan näitä esiintyy, vaikkakin harvoin. Synnynnäiset viat ja epämuodostumat eivät ole kuitenkaan tiettävästi yleisiä.

4.3.5 Sairauksille ja lisääntymisongelmille altistavat anatomiset piirteet

Ulkomuotoon liittyvät anatomiset piirteet, jotka altistavat rodun yksilöt sairauksille tai lisääntymis- ja hyvinvointiongelmille

Shih tzulla on rotumääritelmän mukaan suuret, tummat, pyöreät silmät. Lyhyt kuono ja suuret silmät altistavat rodun silmätauteille ja –vammoille. Silmien terveyteen on siis jalostuksessa syytä kiinnittää huomiota. Silmien ei tule olla ulkonevat eikä silmäkuoppa saa olla liian matala.

Kondrodystrofisten piirteiden liioittelu johtaa vakaviin luuston epämuodostumiin ja epäterveisiin liikkeisiin.

Brakykefaalisten piirteiden liioittelu aiheuttaa hengityksen ja ruumiinlämmön säätelyn ongelmia. Ahtaat hengitystiet, vaikeutunut hengitys ja ahtaat sieraimet ovat vakavia ongelmia, joihin tulee kiinnittää huomiota. Liian pieni, ylähengitysteiden tilaa rajoittava pää ja liian lyhyt kuono ovat vakavia, hengitykseen vaikuttavia piirteitä, jotka eivät kuulu rotuun.

Mitään näistä piirteistä ei siis tule liioitella.

4.3.6 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ongelmista terveydessä ja lisääntymisessä

Keskeisimmät ongelmakohdat

Terveyskyselyissä, kuten myös keskustelussa eläinlääkärin/kasvattajien kanssa, rodun eniten ongelmia aiheuttaviksi terveydelliseksi ongelmiksi nousivat seuraavat asiat:

- Napatyry johtuu navan seudun vatsan seinämän puutteellisesta sulkeutumisesta. Napatyry huomataan tavallisesti pehmeänä ”pattina” navan paikalla. Useimmiten napatyry sisältää vain kuroutunutta rasvapitoista vatsakalvoa. Napatyry voi olla myös suurempi ja siinä voi olla suolen osia. Eläinlääkärin kommentti: ”Rodun yleisimpiin ’ongelmiin’ kuuluva napatyry on hoidettavissa leikkauksella, josta koira toipuu täysin. Suurin osa rodun napatyristä on onneksi vain kosmeettisia napatyriä, varsinaisiin vakaviin tyriin hän on törmännyt erittäin harvoin”. Nivustyry on rodulla erittäin harvinainen.
- Kuivasilmäisyys on melko yleistä, sekä erilaiset haavaumat ja tapaturmat silmissä.
- Virtsakiteet ovat melko yleinen vaiva rodulla. Virtsakiteet ovat hoidettavissa. Kiteet voivat hoitamattomina muodostua virtsakiviksi, jotka usein vaativat leikkaushoitoa.
Struviittivirtsakiteet ovat magnesiumammoniumfosfaatteja eli ne koostuvat magnesiumista, ammoniumista ja fosfaatista. Mm. virtsatietulehdus altistaa struviittikiteiden syntymiselle. Virtsatietulehdusta aiheuttavat bakteerit tuottavat ureaasientsyymiä, joka reagoi virtsan molekyyleihin tuottaen ammoniakkia ja hiilidioksidia. Ammoniikki muuttuu virtsassa ammoniumioneiksi ja hiilidioksidi tuottaa muiden yhdisteiden kanssa fosfaattia. Virtsassa normaalistakin oleva magnesium reagoi ammoniumin ja fosfaatin kanssa ja kiteytyy struviittikiteiksi. Jos kiteitä syntyy lyhyessä ajassa paljon, alkavat ne kerääntyä virtsakiviksi. Struviittikiteitä voi esiintyä myös ilman tulehdusta, emäksinen virtsa altistaa kiteiden muodostumiselle. Koirista struviittikiteet ovat yleisempiä nartuilla kuin uroksilla. Taipumus saman sukuisilla koirilla vaivaan on selvästi havaittavissa.

- *Kalsiumoksalaattikiteitä* ja -kiviä esiintyy uroksilla useammin kuin nartuilla ja kääpiökoirilla useammin kuin suurilla roduilla. (lähde: ell Johanna Reilin, Eläinystäväsi Lääkäri)
- Hammaskiven muodostuminen

Lisäksi mukana oli ylempänä listattuja ongelmia, mutta niiden esiintyminen kannassa oli vähäistä.

Ongelmien mahdollisia syitä

Shih tzujen silmien koko on suuri ja osalla koirista ne ovat ulkonevat sekä liioitellut, mikä johtaa silmävammoihin. Silmien kokoon tulee kiinnittää jalostuksessa huomiota.

Shih tzu on kondrodystrofinen rotu, jolla on brakykefaalisten piirteitä, mutta nämä piirteet eivät ole niin liioiteltuja, että ne vaikuttaisivat runsaslukuisesti rodun elinvoimaisuuteen tai päivittäiseen elämään. Näitä ominaisuuksia tulee jatkuvasti seurata eikä näitä piirteitä tule liioitella.

4.4. Ulkomuoto

Shih tzu on matalaraajainen, säkäkorkeuttaan pidempi (mitattuna säästä hännäntyveen) pieni vankkaluustoinen koira, jolla on runsas, mutta ei liioiteltu karvapeite. Häntä on korkea, lähes pään tasolle nouseva. Liikkeet ovat ylväät ja pehmeän joustavat, voimakas ”takapotku”. Pehmeäilmeinen, josta mainitaan ”krysanteemia muistuttavat kasvot”.

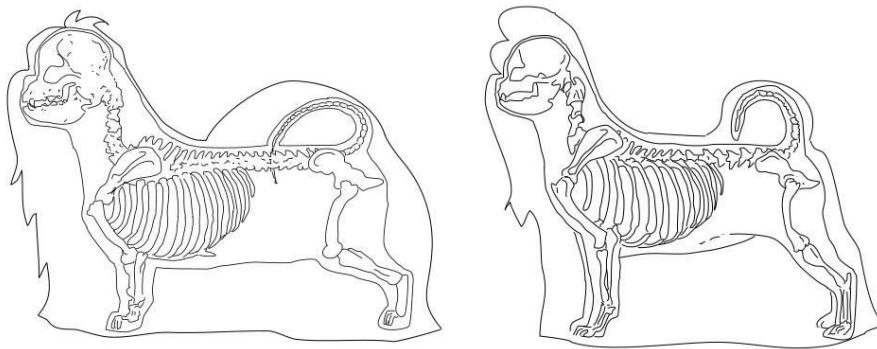
4.4.1 Rotumääritelmä

Liitteenä on shih tzun JTO:n tekohetkellä voimassa oleva rotumääritelmä. Uusin rotumääritelmä on hyväksytty FCI:ssä 9.10.2017 ja Kennelliitossa 7.2.2018.

Shih tzu on vankka koira, jolla on runsas mutta ei liioiteltu karvapeite, korostuneen ylväs ryhti ja krysanteemia muistuttava naama. Pituus säästä hännäntyveen on säkäkorkeutta suurempi. Pää on leveä ja pyöreä, silmien väli leveä. Hännän kaaren korkeus suunnilleen kallon tasolla antaen tasapainoiset ääriverivat.

Rotumääritelmät eroavat hieman toisistaan, kun verrataan FCI:n ja AKC:n rotumääritelmää, mutta pääkohdat ovat molemmissa samat. Koirat kuitenkin eroavat toisistaan enemmän kun määritelmä. Amerikkalaislinjaiset koirat ovat huomattavan korkearaajaisia, lyhytselkäisiä ja niiden pää on pieni, minkä vuoksi silmät sijoittuvat pään sivulle. Nämä koirat eivät enää muistuta rotumääritelmän kuvailemaa yksilöä.

Kuva Julia Isoviita

Vasemmalla kuvassa rotumääritelmän kuvaaman tyypin mukainen koira, ja oikealla korkearaajainen, kevyempiluustoinen koira.

Rotumääritelmä sanoo turkista, että peitinkarvan tulee olla pitkää ja tiheää, ei kiharaa. Pohjavilla kohtuullinen, ei villava. Lievä laineisuus sallitaan. Karva ei saa haitata koiran näkökykyä, eikä turkki saa olla niin pitkää, että se haittaa koiran liikkeitä. On erittäin toivottavaa, että päässä karva kiinnitetään ylös ilman koristeita.

Turkki nykykoirilla on samanlaatuinen kuin alkuaikoina, hieman karkeahko eikä se saisi aikuisena takkuuntua liian helposti. Karvan kasvuun ja turkin pituuden lisääntymiseen on johtanut parempi ravinto sekä paremmat hoitotoimenpiteet. Turkkia ei kuitenkaan saa liioitella eikä sitä saa jalostaa liian pehmeäksi, jolloin se on näyttävämpi, mutta vaikeahoitoisempi. Myös näyttelyissä tulisi palkita koiria, joilla ei ole liioiteltu turkki eikä arvosteluihin saisi kirjata negatiivisena lyhyempää ja luonnollista turkkiä. Turkin liiallinen pituus ja pehmeys haittaa koiran hyvinvointia ja normaalia ulkoilua, joten sitä ei tule ihailla eikä suosia jalostuksessa.

Kuvassa kaunis sopivan pituinen ja oikean laatuinen turkki

Rotumääritelmän mukaan kuono-osan pituus kirsun kärjestä otsapenkereeseen on noin 2,5 cm. Liian lyhyet kuono-osat eivät ole toivottuja. Koiralla tulee olla hyvin avoimet sieraimet. Laskeva kuononselkä ja ahtaat sieraimet ovat vakavia virheitä. Kuonon tulee myös olla poimuton.

Shih tzulla on lyhyet, mutta lihaksikkaat raajat, ja sen tulee pystyä vaivattomasti liikkumaan voimakkaalla, pehmeällä työnnöllä eteenpäin. Se ei saa liikkua kääpiökoiramaisten keveästi.

Jalostukseen tulee käyttää vain toiminnallisesti ja kliinisesti terveitä, rakenteeltaan rodunomaisia koiria. JTO:n liitteenä on rotumääritelmä.

Shih tzu kuuluu näyttelyssä RKO:n (Rotukohtaiset ohjeet liioiteltujen piirteiden huomioimisesta ulkomuotoarvostelussa) tarkkailtaviin rotuihin, mihin liittyy lisätietoa alempana.

4.4.2 Näyttelyt ja jalostustarkastukset

Rodun koirien näyttelykäynnit

Alla olevasta taulukosta löytyy tilastoa näyttelykäynnistä per vuosi/tulos

Näyttelyssä käyneet tuloksittain				Tilastointiaika 2009 - 2020			
Tulos % Tulosta kpl	ERI	EH	H	T	EVA	HYL	Yht. kpl
2009	71% 392	23% 128	5% 28	0% 2	0% 1	0% 1	552
2010	72% 390	24% 131	4% 21	0% 1	0% 1	0% 1	545
2011	79% 403	17% 89	4% 18	0% 2	0% 1	0% 0	513
2012	77% 455	19% 110	3% 20	0% 2	1% 3	0% 2	592
2013	79% 549	19% 134	2% 12	0% 0	0% 1	0% 1	697

2014	82% 541	17% 113	1% 5	0% 0	0% 1	0% 1	661
2015	84% 476	14% 78	2% 10	0% 1	0% 0	0% 0	565
2016	86% 461	12% 65	1% 8	0% 0	0% 0	0% 0	534
2017	84% 546	14% 93	2% 11	0% 1	0% 2	0% 0	653
2018	86% 464	12% 65	1% 6	0% 1	0% 2	0% 0	538
2019	88% 468	11% 56	1% 7	0% 0	0% 1	0% 1	533
2020	87% 129	10% 15	2% 3	0% 0	1% 1	0% 0	148
Yhteensä	81% 5274	16% 1077	2% 149	0% 10	0% 14	0% 7	6531

Rodun koirien jalostustarkastukset

Jalostustarkastuksia rodulle ei ole tehty, jalostustoimikunta järjestää niitä pyynnöstä.

4.4.3 Ulkomuoto ja rodun käyttötarkoitus

Rodun käyttötarkoitus on puhdas seurakoiraa. Alkukäyttö, pahojen henkien poisajo, ei enää ole tarpeen joten rotu on jäänyt pieneksi ja helppoluonteiseksi seurakoiraksi. Ulkomuodoltaan rotu sopii käyttötarkoitukseen. Rotu on yksi vanhimmista, ja on yksi 14:sta DNA:ltaan lähinnä alkukoira oleva rotu (Lähde; Genetic Structure of the Purebred Domestic Dog, tutkimus julkaistu 2004).

Rotu on pysynyt saman näköisenä vuosikaudet.

4.4.4 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ulkomuoto- ja rakenneongelmista

Keskeisimmät ongelmakohdat

Shih tzu rotuna ei ole muuttunut paljon, se on edelleen se sama ylväs pieni koira, joka se oli lähtiessään valloittamaan maailmaan 1900-luvun alussa. Se pärjäsi silloin hyvin erilaisissa oloissa, eikä sen rakenne ole merkittävästi muuttunut, vaikkakin kehittyneempi turkin hoito on saanut turkit näyttämään erilaisilta rodun alkuaikojen turkkiin verraten. RKO-raporttien (vuoden 2018 yhteenveto) perusteella ongelmakohtia olivat hengitysongelmat (2 koiraa), silmät, sekä joillakin yksilöillä liian lyhyt kuono-osa.

RKO eli rotukohtaiset ohjeet liioiteltujen piirteiden huomioimisesta koiran ulkomuodon arvostelussa.

Ulkomuototuomarin tehtävänä on arvioida, kuinka hyvin koira vastaa rodun rotumääritelmää.

Rotumääritelmistä tehdyt tulkinnat ovat toisinaan saattaneet johdattaa tuomareita ja kasvattajia suosimaan äärimmäistä rotutyyppiä edustavia koiria.

RKO-ohjeissa kiinnitetään huomiota erityisesti koirien liioiteltuihin piirteisiin, sekä perusrakennetta ja terveyttä heikentäviin rotukohtaisiin riskikohtiin. Ohjeiden mukaan ulkomuototuomareiden ei tule palkita koiranäyttelyissä korkeasti koiria, joilla on liioiteltuja rotupiirteitä. Näin he voivat vaikuttaa positiivisesti koirien terveyteen ja rodunjalostuksen suuntaan.

Rotukohtaisissa ohjeissa (RKO, liioiteltujen piirteiden huomioiminen ulkomuotoarvostelussa) shih tzujen kohdalla on mainittu tarkkailtavaksi:

1. Hengitys: Brakykefaliasta, liian pienestä, ylähengitysteiden tilaa rajoittavasta päästä, liian lyhyestä kuonosta ja/tai ahtaista sieraimista johtuva väkinäinen, voimakkaasta kuorsaava hengitys.
2. Silmät: Ulkonevat silmät, jotka altistavat silmävaurioille.
3. Suu: Kapea alaleuka ja huono hampaisto.

Tavoitteena terve hengitys, oikeat pään mittasuhteet, terveet silmät, leuat ja hampaat.

(Lähde: <https://www.kennelliitto.fi/lomakkeet/ulkomuototuomarin-liioiteltujen-piirteiden-rotukohtainen-arvosteluohje-rko>)

RKO-raporttien yhteenvedot vuodelta 2018

Tuomariraportit tarkkailtavista kohteista: kansainvälisiin ja erikoisnäyttelyihin osallistuneet shih tzut. Vuonna 2018 näissä näyttelyissä arvosteltiin shih tzu yhteensä 267 kertaa.

Raportteja: 20 kpl

(yhdessä raportissa ei ollut lainkaan vastauksia, vain allekirjoitus)

Kysymys: Oliko mukana koiria, jotka olivat tarkkailtavien ongelmien/piirteinen osalta erinomaisia?

2 x ei

5 x kyllä

(tätä kysymystä ei ollut kaikissa raporteissa ja osassa raporteista siihen ei oltu vastattu)

Vastausvaihtoehdot:

16 x Kyllä, rotu on listattu aiheellisesti tarkkailtavaksi

1 x Ei, rodun ei pitäisi olla tarkkailtavien listalla

2 x Ei mielipidettä tällä hetkellä

Kysymys: Havaitsitko mitään ko. rodulle tarkkailtavaksi mainituista ongelmista tai piirteistä?

17 x ei

2 x kyllä

Tarkkailtavat piirteet ovat: hengitysvaikeudet, silmäongelmat, hammas- ja purentaongelmat, paino, epäterve rakenne, liioiteltu tyyppi, epäterveet liikkeet, käytösongelmat, liioiteltu näyttelyyn kunnostautuminen, sekä ihon ja turkin ongelmat.

Kyllä -vastausten kommentit: "2 breath problems (small), 1 eyes". "Many noses are shorter than 2,5cm".

Muut kommentit raporteilta:

"Dogs were healthy and sound, one of them was too shy.

Healthy breeding dogs.

Stora öppna näsborrar, en hund något smal underkäke, men alla 6 incisiven.

Most of the dogs had good quality, Ch class male is 1st class!"

RKO-raportit eivät tuoneet esille suurta ongelmaa rodussa, suurin osa tuomareista ei löytänyt koirista minkäänlaisia rodulle tarkkailtavaksi mainittuja ongelmia.

Shih tzu on yksi Pohjoismaisen Kennelunionin rotukohtaisissa ohjeissa (RKO) mainittu, tarkkailtava rotu. Linkki: <https://www.kennelliitto.fi/lomakkeet/ulkomuototuomarin-raportointilomake-rko-liioitellut-piirteet>

Ongelmien mahdollisia syitä

Näyttelyissä pärjäävät koirat, erityisesti urokset, ovat nousseet hyvin usein suosituiksi jalostuksessa ja silloin jalostusta ohjaa ainoastaan koiran näyttelymenestys. Yksilöiden terveys tulisi tutkia tarkkaan ennen jalostuskäyttöä, sillä näyttelykehän tulosten perusteella ei koiran hyvää tai huonoa terveyttä voi määritellä.

5. YHTEENVETO AIEMMAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISESTA

Rodun edellisen jalostuksen tavoiteohjelman voimassaolokausi

Edellinen jalostuksen tavoiteohjelma oli voimassa vuosina 2006 - 2011

Rodun ensimmäisen tavoiteohjelman voimassaolokausi

Ensimmäinen jalostuksen tavoiteohjelma oli voimassa vuosina 2006 - 2011

5.1 Käytetyimpien jalostuskoirien taso

Jälkeläistilastot

Alla olevassa taulukossa on tiedot tilanteesta jalostustietokannasta, haku tehty 1/2021. Tilastot aiemman jalostuksen tavoiteohjelman voimassaoloajalta, eniten käytetyt 2006-2011 ja tiedot niiden jatkokäytöstä/terveystuloksista.

Osalle käytetyimpien urosten ja narttujen jälkeläisistä on tehty terveystutkimuksia, mutta koska näitä tutkimuksia on todella vähän, on vaikea taulukoiden perusteella analysoida tuloksia ja vetää johtopäätöksiä, eli mikä vaikutus näillä koirilla on ollut tämän päivän tilanteeseen.

Urokset

Urosten jälkeläistilasto 2006-2011 (syntymävuoden perusteella)						Jälkeläiset; tutkittu/terveet			
	nimi	Synt. vuosi	pentueet	pennut	toisessa polvessa	lonkat	kyynär-nivelet	polvet	silmät
1.	TA MARIA AL CAPONE	2006	5	25	21	0/0	0/0	4/3	2/2
2.	CINQUE PORTS EYECATCHER	2009	6	24	14	0/0	0/0	1/0	1/0
3.	SAN FUN VALID VISION	2007	5	22	38	0/0	0/0	2/1	2/2
4.	SAN FUN FINAL POINT	2009	6	20	16	0/0	0/0	2/2	2/2
5.	RED-DEEGO HIPPY DRAGON	2011	4	19	23	0/0	0/0	2/2	1/0
6.	JO-KIN'S KISSER KING	2008	4	18	4	0/0	0/0	2/2	2/2
7.	JO-KIN'S LIMITED EDITION	2009	4	16	16	0/0	0/0	0/0	0/0
8.	DANPO BOHEMIAN ORBITA	2009	3	16	21	0/0	0/0	1/1	0/0
9.	TIPSY-TOE'S TOP OF THE WORLD	2010	4	15	4	1/0	1/1	0/0	0/0
10.	THUNDERCLAP RED DEEGO BOY	2011	6	15	6	0/0	0/0	1/1	1/1
11.	HEIDIWAY'S ALL DREAM	2008	4	15	16	0/0	0/0	0/0	0/0
12.	CAMELLE GENTLE PANDA	2008	4	15	17	0/0	0/0	2/1	1/0
13.	MYSTIC MOGWAI BELIEVE IN RED-DEEGO	2010	4	15	51	0/0	0/0	1/0	0/0
14.	SHITOKANI AGAPIT	2008	3	14	15	0/0	0/0	1/1	1/1
15.	THUNDERCLAP U.TWO	2006	3	13	1	0/0	0/0	0/0	1/0
16.	LASHALIMAR CRACKER JAX	2011	4	13	10	0/0	0/0	2/2	1/1
17.	BESAMANO'S FOLLOW MEE GUYS	2010	3	13	7	0/0	0/0	1/0	1/1

18.	JO-KIN'S JOLLY ROYAL	2007	4	13	36	0/0	0/0	3/2	3/2
19.	SAFFRON SHERHY DANNY DE VITO	2008	5	13	0	0/0	0/0	0/0	0/0
20.	BESAMANO'S OVO PICARO	2008	3	12	32	0/0	0/0	4/3	3/3

Nartut

Narttujen jälkeläistilasto 2006-2011 (syntymävuoden perusteella)						Jälkeläiset; tutkittu/terveet			
	nimi	Synt. vuosi	pentueet	pennut	toisessa polvessa	lonkat	kyynär-nivelet	polvet	silmät
1.	RED-DEEGO DRAGONS BRIDE	2010	4	22	25	0/0	0/0	2/1	1/0
2.	SAN FUN MY KIND OF SONG	2007	4	16	4	0/0	0/0	0/0	0/0
3.	TUTUCIN ROSA POPPIUS	2010	3	16	9	0/0	0/0	0/0	0/0
4.	ASHLEY DIAMOND WINGATE	2008	3	16	4	0/0	0/0	1/0	2/0
5.	TA MARIA STRACCIATELLA	2008	3	14	15	0/0	0/0	2/0	2/0
6.	TELLENMUSSUKAT SUKLAA UNELMA	2010	3	14	25	0/0	0/0	1/1	1/1
7.	ALEKSANDRIAN ARE YOU JOKING	2010	4	14	19	0/0	0/0	6/1	3/2
8.	WINLA'S ELBESSAME MUCHO	2007	3	13	6	0/0	0/0	1/1	1/1
9.	SAN FUN SALSA PARTY	2008	3	13	20	0/0	0/0	0/0	0/0
10.	RED-DEEGO DRAGON QUEEN	2011	3	12	44	0/0	0/0	3/3	0/0
11.	JO-KIN'S JOLLY REBEL	2007	4	12	21	1/0	0/0	6/5	4/4
12.	ZYSS ZECRET HOLY GIFT	2011	2	12	7	0/0	0/0	0/0	0/0

13.	TA MARIA BUMBLE BEE	2009	2	12	5	0/0	0/0	0/0	0/0
14.	TELLENMUSSUKAT KULTAAPARSIALAN	2006	4	11	20	0/0	0/0	1/1	3/1
15.	POPEYE'S EYES WIDE SHUT	2009	2	11	31	0/0	0/0	0/0	1/0
16.	BERGSTEN'S BESTSELLER SIPOLY	2008	3	11	0	0/0	0/0	0/0	0/0
17.	SAN FUN SALSA ROMANTICA	2011	2	11	4	0/0	0/0	0/0	0/0
18.	SAN FUN OKLAHOMA HONEY	2008	3	11	34	0/0	0/0	1/0	1/1
19.	HOLA VELIKOLEPNAYA	2008	2	11	14	0/0	0/0	2/1	3/1
20.	SAN FUN AMY ANTOINETT	2007	2	10	3	0/0	0/0	0/0	1/1

5.2 Aiemman jalostuksen tavoiteohjelman toteutuminen

Ennen jalostuksen tavoiteohjelmaa voimassa oli yhdistyksemme jalostusohjesääntö, jonka jalostustavoitteet olivat käytännön tasolla samat, joten näitä ohjeita on noudatettu 80–90 luvulta alkaen. Ensimmäinen jalostuksen tavoiteohjelma on tehty vuosille 2006 – 2011 ja se on hyväksytty SKL:n jalostustieteellisessä toimikunnassa 20.06.2007.

Isät/emät -suhdeluku on ollut noususuuntainen, eikä yksittäisiä uroksia ole käytetty liikaa. Sukusiitosaste sekä tehollinen populaatio ovat kohtuullisia. Virallisia terveystutkimuksia tehdään tällä hetkellä rekisteröidyille shih tzuille enemmän kuin aiemmin.

Yhdistys on informoinut jalostukseen liittyvistä asioista kasvattajille yhdistyksen nettisivujen, lehden sekä mm. vuonna 2017 pidetyn kasvattajapäivän luentojen avulla. Yhdistys tukee myös taloudellisesti jäsentemme tekemiä virallisia terveystutkimuksia shih tzuille.

Tavoite 2006	Toimenpide	Tulos
Shih tzun kasvatustyötä pyritään ohjaamaan niin, että jalostuksen tuloksena on tyypiltään rodunomainen, fyysisesti ja psyykkisesti terve shih tzu.	Kasvattajien jalostusvalinnat	Rotutyyppi on pääosiltaan pysynyt samana kuin edellistä JTO:aa tehtäessä.
Rodun tulee jatkossakin pystyä täyttämään tehtävänsä miellyttävänä seurakoirana ja perhekoirana, jonka luonne ja muut rodun ominaispiirteet pysyvät ennallaan.	Terveystarkastus ja luonteen seuranta, terveystarkastuksen avulla sekä terveystutkimuksia tekemällä.	Rodun käyttötarkoitus ei ole muuttunut ja rodun luonne on pysynyt ennallaan. Terveystarkastusta on tehty ja terveystutkimuksia tehdään entistä enemmän.
Tavoitteena jalostuksessa on jatkossakin välttää liiallista sukusiitosta sekä ”matadorijalostusta” ja jatkuvasti pyrkiä siihen, että yksilöitä käytettäisiin mahdollisimman tasaisesti ja että mahdollisimman monet sukulinjat säilyisivät jalostuksessa. Liian kapea kanta tulee huomioida jalostusvalintoja tehtäessä.	Jalostusyksilöiden käytön seuranta ja siihen puuttuminen mikäli tilanne muuttuu.	Rodussa ei ole ongelmaa matadorijalostuksesta, kaikkia jalostusyksilöitä on käytetty tarkastelukaudella sekä sen jälkeen maltillisesti.
Tämän päivän jalostustyön tulee palvella tulevaisuuden jalostustyötä luomalla sille pohja, josta voidaan jatkaa ja pyrkiä eteenpäin.	Kokonaisuuden seuranta	Kokonaisuudessaan rodun tila ei ole muuttunut edellisen JTO:n teon jälkeen mainittavasti.

Jalostuksen ulkopuolelle jäävien koirien osuus

Jalostuksen ulkopuolelle jää runsaasti koiria johtuen siitä, että suurin osa pennuista menee lemmikeiksi eikä niillä jatketa jalostusta. Vuonna 2019 nartuista 15% ja uroksista 9% käytettiin jalostukseen. Jalostukseen käyttämättömien koirien omistajia on kannustettu teettämään virallisia terveystutkimuksia, jotta nämäkin terveystiedot tulisivat rotujärjestön ja kasvattajien käyttöön.

Jalostussuositusten ja PEVISAn ajantasaisuuden arviointi

Jalostussuosituksissa on tärkeää huomioida rodun erityispiirteet niitä liioittelematta. Rotu ei kuulu PEVISAn.

Jalostussuositukset ovat tällä hetkellä ajan tasalla. Tulevaisuudessa on kuitenkin huomioitava BOAS, mikä lisää entistä enemmän kriittisyyttä jalostukseen käytettäviä koiria kohtaan. On huomioitava kävelytestien tulokset niiden lisääntyessä sekä mahdollisesti asetettava BOAS luokitukselle raja-arvoja

jalostuksen suhteen, eli esim. BOAS 1 koiraa ei saa käyttää kuin BOAS 0 tuloksen saaneen koiran kanssa.

6. JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA TOTEUTUS

6.1 Jalostuksen tavoitteet

Jalostuspohja

Shih tzun kasvatustyötä pyritään ohjaamaan niin, että jalostuksen tuloksena on tyypiltään rodunomainen, fyysisesti ja psyykkisesti terve shih tzu. Tavoitteena jalostuksessa on jatkossakin välttää liiallista sukusiitosta sekä ”matadorijalostusta” sekä jatkuvasti pyrkiä siihen, että yksilöitä käytettäisiin mahdollisimman tasaisesti ja että mahdollisimman monet sukulijat säilyisivät jalostuksessa. Liian kapea kanta tulee huomioida jalostusvalintoja tehtäessä. Tämän päivän jalostustyön tulee palvella tulevaisuuden jalostustyötä luomalla sille pohja, josta voidaan jatkaa ja pyrkiä eteenpäin.

Käyttäytyminen ja luonne

Jalostukseen käytettävältä koiralta edellytetään, että se on hyväluonteinen. Rodun tulee jatkossakin pystyä täyttämään tehtävänsä miellyttävänä seurakoirana ja perhekoirana, jonka luonne ja muut rodun ominaispiirteet pysyvät ennallaan. Luonteen kehitystä mitataan terveyskyselyiden yhteydessä sekä seurataan kasvattajien kesken.

Rodulle sopisi äärimmäisen hyvin SKL:n virallinen käyttäytymisen jalostustarkastus. Tarkastuksessa havainnoidaan koiraa ja osiot ovat enemmän arkikäyttäytymisestä, eli on avoimuutta, pelkoa/pakenemista, vihaisuutta ja alusta- sekä ääniarkuutta havainnoivat osiot. Tarkastuksella kartoitetaan ääripäitä pois jalostuskäytöstä, mutta muilta osin nimenomaan sitä, millainen koiria itse on arjessa ja jos havainnoitujen vanhempien jälkeläisiä käy käyttäytymisen jalostustarkastuksessa, perimää pystyy myös kartoittamaan. SKL:n käyttäytymisen jalostustarkastusta suositellaan käytettäväksi.

Kasvattajat ovat huomioineet luonteen hyvin jalostuksessa. Luonteissa on selkeästi ollut parantumista sitten 70-luvun, jolloin luonteet olivat hyvinkin ääripäästä toiseen ja oli myös aggressiivisia koiria, joita nykypäivänä harvoin näkee. (lähde: vanhat näyttelyarvostelut)

Käyttöominaisuudet

Rodulla ei käyttöomaisuuksia, rotu on puhdas seurakoiria.

Terveys ja lisääntyminen

Jalostukseen käytettävältä koiralta edellytetään, että se on terve ja hyväkuntoinen. Jalostukseen käytettäville koirille tulee tehdä saatavilla olevat terveystutkimukset, jotta voidaan varmistaa koiran terveys olemassa olevilla mittareilla. Koiran tulee pystyä astumaan ja synnyttämään luonnollisella tavalla

Ulkomuoto

Ulkomuotojalostuksessa painopisteenä on rotumääritelmän mukaisen tyyppin ja koon säilyttäminen. Sukupuolileiman tulee olla selvä. Ulkomuotojalostuksessa tulee pyrkiä kasvattamaan koiria, jotka eivät ole liioiteltuja rotumääritelmän mihinkään piirteeseen nähden ja ne pystyvät elämään normaalia, tervettä elämää.

6.2 Suositukset jalostuskoirille ja yhdistelmille

Jalostuskoirat

Jalostukseen pyritään käyttämään mahdollisimman korkealuokkaista koiramateriaalia. Jalostusarvoa määriteltäessä tulee kiinnittää huomiota koiran oman laadun lisäksi myös sen sukulaisten ja erityisesti sen jälkeläisten laatuun ja terveyteen. Jalostusyhdistelmiä suunniteltaessa tulee ottaa huomioon yksilöiden luonneominaisuudet, ulkomuodolliset seikat, perinnölliset viat ja sairaudet sekä maan koirakanta kokonaisuudessaan. Jalostuksessa tulee välttää yhdistäystä koiria, joilla on sama ulkomuodollinen tai terveydellinen ongelma tai puute.

Suomen Kennelliiton Yleisen jalostusstrategian päätavoitteita ovat seuraavat:

- Perinnöllisen edistymisen saavuttamiseksi jalostukseen käytetyt yksilöt ovat rodun keskitasoa parempia halutuissa ominaisuuksissa.
- Jalostukseen soveltuva koira on rodunomainen sekä ulkomuodoltaan että käyttäytymiseltään eikä sillä ole arkielämää haittaavia vaivoja tai ominaisuuksia.
- Jalostukseen käytettävällä koiralla on hyvä hermorakenne ja rodunomainen toimintakyky, jotta sen todennäköisyys periyttää jälkeläisilleen jokapäiväistä elämää hankaloittavia ja hyvinvointia alentavia luonneominaisuuksia, kuten arkuutta, on mahdollisimman pieni.
- Vakavien koiran hyvinvointiin vaikuttavien vikojen ja sairauksien (aiheuttavat koiralle kipua tai epämukavuutta tai jotka muuten rajoittavat koiran normaalia, lajityypillistä elämää) leviäminen estetään. Tällaisen sairauden kohdalla vain kliinisesti tervettä koiraa voidaan käyttää jalostukseen.
- Jalostukseen käytetään vain koiria, jotka pystyvät lisääntymään luonnollisesti ja hoitamaan pentujaan.

HUOM! Koiran jalostuskäytöllä ei ole sen terveyttä edistävää vaikutusta, joten kaikkia koiria ei tule käyttää jalostukseen.

Jalostuskoiran ikä

Nartun tulisi olla astutushetkellä vähintään 20 kk:n ikäinen. Mieluiten se saisi kuitenkin olla 2-3 -vuotias ensimmäisen pentueen syntyessä. Ensimmäistä kertaa astutettavan nartun yläikärajaksi suositellaan 5 vuotta. Suositeltavaa olisi, ettei yli 8 vuotiasta narttua käytettäisi jalostukseen kuin painavista syistä ja alla olevin ehdoin.

Kahdeksan (8) vuotta täyttäneen nartun astuttaminen edellyttää aina eläinlääkärintodistuksen, jonka mukaan narttu on terve ja hyväkuntoinen, eikä pennuttamisesta ole haittaa nartun terveydelle. Todistus on annettava ennen nartun astutusta, eikä se saa astutushetkellä olla 6 kk vanhempi. Eläinlääkärintodistus on liitettävä pentueilmoitukseen.

Pentuetiheys

Nartulla tulisi teettää enintään neljä (4) pentuetta siten, että nartun edellisestä synnytyksestä on pentueen syntyessä oltava kulunut vähintään kymmenen kuukautta. Tätä tiheämpi pennutus sallitaan alle 8-vuotiaalle nartulle yhden kerran ilman poikkeuslupaa, ja tällöin seuraavan synnytyksen väli on oltava vähintään yksi vuosi.

Jälkeläismäärä ja sukusiitos

Jalostusyhdistelmissä sukusiitosprosentti ei saisi nousta yli 6,25 %, laskien neljän (4) sukupolven mukaan. Lähisukulaisyhdistelmiä (isä/emä*jälkeläinen ss% 25, täyssisarukset ss % 25) ei saa tehdä. Tällaisista yhdistelmistä syntyviä pentuja voidaan rekisteröidä ainoastaan EJ-rekisteriin.

Suositeltu jälkeläismäärä on alle 2-vuotiaalla uroksella enintään 6 pentua. Mikäli pentuja on alle 2-vuotiaalla uroksella useammasta eri pentueesta, ei emä saisi olla pentueissa sama.

Uroksen jälkeismäärän ei tulisi ylittää 5 % yhden sukupolven aikana rekisteröityjen rodun yksilöiden kokonaismäärästä. Yksi sukupolvi on tässä neljä (4) vuotta, joten esimerkkinä vuoden 2021 raja uroksen jälkeläismäärälle on 16 pentua (2020: 73, 2019: 48, 2018: 90, 2017: 101 -> $312 \cdot 0,05$). Tulee huomioida, että rekisteröintimäärien lasku tai kasvu vaikuttaa jälkeläismäärän suositeltuun raja-arvoon.

Terveys

Jalostukseen käytettävän koiran tulee olla terve ja hyväkuntoinen.

Kaikille jalostusyksilöille suositellaan tehtäväksi vähintään seuraavat viralliset, Kennelliiton säädösten mukaan voimassa olevat terveystutkimukset;

- polvitutkimus
- silmätutkimus
- kävelytesti

Mikäli koiralla teetetään enemmän kuin yksi pentue, suositellaan myös virallista lonkka- ja selkätutkimusta.

Tunnettua PNP-kantajaa ei tule käyttää jalostukseen. Tunnettuja PNP-kantajia ovat koirat, joilla on sairas jälkeläinen sekä koirat, joiden jommallakummalla vanhemmalla on todettu PNP. Munuaissairautta sairastavaa koiraa ei tule käyttää jalostukseen.

Epilepsiaa, Legg-Perthesistä, sydänsairautta, atopiaa, välilevytyrää tai välilevyrappeumaa sairastavaa koiraa ei saa käyttää jalostukseen.

Koiraa, jolla on halvausoireita (syystä riippumatta) tai se on leikattu selän ongelmien vuoksi, ei saa käyttää jalostukseen.

Koiraa, jolla on litistynyt rintakehä, kitalakihalkio, huulihalkio, vesipää tai jolta on leikattu nivustyrä, ei saa käyttää jalostukseen.

Synnyttäminen napatyry on perinnöllinen, minkä vuoksi koiraa, jolla on napatyry, ei yleensä kannata käyttää jalostukseen. Tämä on kuitenkin sallittua, jos napatyry on pieni (kosmeettinen) ja narttu on muuten jalostuksellisesti arvokas ja terve.

Hengitystiet

Jalostukseen käytettävän koiran tulee hengittää hyvin, äänettä ja sillä tulee olla avoimet sieraimet. Koiraa jolta on leikattu hengitystiet, ei saa käyttää jalostukseen. Suosittelemme jalostusyksilöille virallista kävelytestiä.

Silmät

Koiraa, jolla on todettu lievä distichiasis / ektooppinen cilia, voidaan käyttää jalostukseen. Näiden sairauksien vakavia muotoja ei tulisi käyttää jalostukseen.

Koiraa, jolla on todettu lievä entropium/ektropium/makrolebharon tai trichiasis, voidaan käyttää jalostukseen silmäluomiltaan terverakenteisen koiran kanssa. Vakavista silmäluomien rakennevioista kärsivää koiraa ei tulisi käyttää jalostukseen.

Koiralle, jolla on todettu cherry eye' eli 'kirsikkasilmä' tulee valita jalostusyhdistelmän toiseksi osapuoleksi yksilö, joka on vian suhteen normaali.

Synnyynnäistä kaihia sairastavaa koiraa ei saa käyttää jalostukseen.

Koiraa jolla on useita/toistuvia haavaumia tai tapaturmia silmissä, ei tulisi käyttää jalostukseen.

PRA-sairasta koiraa ei saa käyttää jalostukseen.

Polvilumpion sijoiltaanmeno eli patellaluksaatio

Suosittelun raja-arvo on patellaluksaation aste 2. Koiran polvitulos on yhtä kuin huonomman polven tulos, eli esim. 1/2 on yhtä kuin 2-aste.

Jalostukseen suositellaan tervepolvisia (0/0) koiria. Patellaluksaation astetta 1 tai 2 sairastavaa koiraa voi käyttää jalostukseen, mutta se tulisi yhdistää tervepolvisiin 0/0 koiraan.

2-asteen polvituloksen omaavan koiran jalostuskäyttö on tarkoin harkittava ja muilta ominaisuuksiltaan sen tulisi olla korkealaatuinen (koiran suku on harvinainen, koiran vanhemmat ja sisarukset ovat patella-terveitä ja 2-asteen omaava koira on muilta osin erinomainen; terveet silmät ja sydän, BOAS 0), ja yhdistelmän toinen osapuoli on tervepolvinen 0/0.

Virallisen polvitarkastuslausunnon alaikäraja on 12 kk. Alle kolmevuotiaalle koiralle tehty tutkimus on voimassa kaksi vuotta lausuntopäivästä. Yli kolmevuotiaalle koiralle annettu lausunto on voimassa pysyvästi.

Kennelliiton Jalostusstrategian mukaan koiran terveyttä ja hyvinvointia vaarantavissa tai elinikää lyhentävissä sairauksissa Kennelliiton hyväksymän asteikon huonoin tulos estää koiran jalostuskäytön eli patellaluksaation aste 4.

Patellaluksaation perinnöllisyyden vuoksi toivotaan ja kannustetaan kaikkien shih tzujen polvitarkastuksia.

Lonkaniveldysplasia

Kaikille jalostuskoirille suositellaan lonkkakuvausta. Lonkkatutkimustulokseltaan E-lonkkaista koiraa ei saa käyttää jalostukseen. Lonkistaan leikattua koiraa ei saa käyttää jalostukseen.

Urokselle, jonka jälkeläismäärä on yli 10 pentua, suositellaan erittäin painokkaasti lonkkakuvausta ennen kuin sitä vielä käytetään jalostukseen. Nartulle, jonka jälkeläismäärä ylittää 10 pentua, suositellaan erittäin painokkaasti lonkkakuvausta, ennen kuin sitä vielä käytetään jalostukseen. Mikäli koiralla todetaan HD, D, tai 10 pennun jälkeen tehdyssä HD-kuvauksessa tulos D, ei koiraa saa enää käyttää jalostukseen.

Hampaat ja purenta

Koiralle, jolla on puutteita purennassa, suositellaan valittavaksi yhdistelmän toiseksi osapuoleksi koira, jolla on rotumääritelmän mukainen purenta ja leuan leveys.

Jalostuksessa ei suositella yhdistettäväksi koiria, joiden molempien lähisuvussa on esiintynyt edellä mainittuja sairauksia tai vikoja.

Luonne

Vihaista, ääniarkaa, tai selkeästi arkaa koiraa ei saa käyttää jalostukseen

6.3 Rotujärjestön toimenpiteet

Rotujärjestö tukee rahallisesti jäseniensä koirilleen teettämiä yhdistyksen suosittamia terveystutkimuksia vuodesta 2019 alkaen. Tuki myönnetään selkä-, polvi-, lonkka- ja silmätutkimuksesta sekä kävelytestistä. Kutakin tutkimusta varten saa ennalta määritellyn korvauksen kerran per koiraa, paitsi silmätutkimusta tuetaan kahdesti.

Rotujärjestö informoi kasvattajia JTO:n suosituksista ja rodun tilanteesta.

6.4 Uhat ja mahdollisuudet sekä varautuminen ongelmiin

Rodun jalostuksen suurimmat uhat ja ongelmat

Suurin rotumme uhka on tällä hetkellä sen kuuluminen BOAS-rotuihin, vaikka rodullamme ei ole asian kanssa suuria ongelmia, eikä yhtään yksilöä ole kyseisten vaivojen vuoksi lopetettu (tieto pohjautuu kyselyyn kasvattajilta).

Yhdistys/jalostustoimikunta ottaa BOAS-ongelman vakavasti ja kaikki Suomessa kävelytestissä käyneet koirat ovat saaneet hyväksytyt-merkinnän. Kaikki niiden shih tzujen, joiden tulos on toimitettu jalostustoimikunnalle, BOAS aste on ollut 0.

Populaatio

Vahvuudet	Heikkoudet
Käyttämätöntä jalostusmateriaalia on saatavilla	Pentuja syntyy vähän
Mahdollisuudet	Uhat
Paljon keskitasoista jalostusmateriaalia	Muut ns. muotirodut vievät suosiota pois rodultamme

Luonne

Vahvuudet	Heikkoudet
Hyväluonteinen, ei juurikaan luonteesta johtuvia pitovaikeuksia	Pieni populaatio, yksikin huonoluonteinen jalostuskoira voi saada nyt hyvän tilanteen muuttumaan.
Mahdollisuudet	Uhat
Luonteiden säilyminen hyvänä, jos yhdistelmät edelleen tarkkaan harkittuja	Luonteet muuttuvat huonompaan suuntaan, jos ei kiinnitetä tarpeeksi huomiota luonteesiin jalostusmateriaalia valittaessa: Eroahdistus lisääntyessään hankaloittaa ihmisten halua ottaa uusi samanrotuinen koira, jolla on yksinoloon liittyviä käyttäytymisongelmia

Terveys

Vahvuudet	Heikkoudet
Rotu on elinvoimainen, sukusiitosprosentit eivät ole nousseet liian korkeiksi	Terveystietojen saatavuus, terveystutkimuksia tehdään edelleen liian vähän
Mahdollisuudet	Uhat
Terveyttä voidaan seurata jatkuvasti terveystutkimuksilla sekä terveystutkimuksilla: Mahdollisuus liittyä PEVISA-ohjelmaan, mikäli vapaaehtoisuus ei kannusta huolehtimaan rodun terveyden vaalimisesta.	BOAS-tilanne. Geenipohjan kapeus uhkaa pitkällä tähtäimellä terveyttä.

Rakenne

Vahvuudet	Heikkoudet
Suomessa koirien taso on hyvä	Liioitellun rakenteen aiheuttamat heikkoudet
Mahdollisuudet	Uhat
Liioittelematon rakenne.	Rotutyypin muuttuminen kirjavaksi, jossa nähtävissä mm. Lyhyitä selkiä, liian korkeita raajoja suhteessa selän pituuteen. Pään pieneneminen, liian isot silmät jotka eivät mahdu silmäkuoppiin. Kuonon muodon muuttuminen leveästä kapeaksi. Hengitysvaikeudet kuono-osuuden muuttuessa ahtaaksi.

Yhteenveto

Vahvuudet	Heikkoudet
Aktiivinen jäsenistö	Yhdistyksen pieni jäsenmäärä. Kasvattajien keskinäinen kommunikointi ja yhteistyö.
Mahdollisuudet	Uhat
Uusien kasvattajien tulo mukaan, populaation laajeneminen	Kasvattajia lukumääräisesti liian vähän, matadorijalostus

Varautuminen ongelmiin

Rotuyhdistyksen tulee kannustaa kaikkia kasvattajia keräämään virallisia terveystietoja. Vuodesta 2019 alkaen yhdistys on maksanut osan terveystutkimuksien kuluista jäsenistön koirille ja vuoden 2021 alusta korvataan osa kuolinsyytutkimuksen kuluista (n.60%) alle 3-vuotiaiden koirien menehtyessä.

Riski	Syy	Varautuminen	Miten vältetään	Toteutuessaan merkitsee
Suunnitellut BOAS-koirien terveyden kriteerit astuvat voimaan	Hollannin tilanne, sekä se, ettei rotujen ongelmia arvioida yksilöidysti.	Hankitaan mahdollisimman paljon tutkittua, virallista tietoa rodusta ja kannustetaan kasvattajia sekä kaikkia shih tzujen omistajia tutkittamaan koiransa. Jaetaan kasvattajille tietoa uhasta.	Yritetään välittää oikeaa tietoa päättäjille. Koulutetaan ja informoidaan kasvattajia.	Rodun kasvatus loppuu Suomessa. Tyhjiö täyttyy ei-rekisteröidyistä koirista, joita hankitaan lemmikeiksi.
Pentujen syntyvyys laskee	Kasvattajia on liian vähän.	Tuetaan kaikkia rodusta kiinnostuneita.	Mainostetaan rodun hyviä puolia.	Rodun kasvatuksen loppumista.
Terveydellinen ja rakenteellinen taso laskee	Harkitsemattomia tuontikoiria (sukutaulun riskit ei tiedossa) sekä halpatuontimaista välitettyjä pentuja tulee maahamme.	Valistetaan pennun ostajia "välitys-pentujen" riskeistä, sekä informoidaan pentujen turvallisemmista ostokanavista. Tuetaan terveystutkimuksia jatkossakin.	Neuvonnalla yhdistyksen sivuilla ja sosiaalisessa mediassa, sekä yksilöllistä neuvotaan jalostustoimikunnasta.	Sairaudet lisääntyvät.
Rotutyyppi muuttuu	Palkitaan ei-rotutyyppillisiä yksilöitä.	Koulutetaan tuomareita sekä kasvattajia ja harrastajia.	Korostetaan asian tärkeyttä.	Rotutyyppillisiä koiria on enää vaikea löytää.

6.5 Toimintasuunnitelma ja tavoiteohjelman seuranta

Vuosi	Tehtävä tai projekti
2022	Järjestetään terveystapaamiset jäsenistölle ja kasvattajille. Laaditaan virallisten jalostustarkastusten profiilit (käyttäytyminen ja ulkomuoto), sekä toimitetaan ne SKL:ön hyväksyttäväksi.
2023	Laaditaan ja julkaistaan uusi kotikäyttäytymis- ja terveystarkastus.
2024	Laaditaan ja julkaistaan lisääntymiseen liittyvä kysely kasvattajille. Järjestetään ajankohtainen jalostus- ja luentopäivä.
2025	Analysoidaan kyselyiden tulokset. Valmistellaan JTO:n päivitystä.
2026	JTO-päivitys 2027-2031 valmis toimitettavaksi Kennelliittoon hyväksyttäväksi. Julkaistaan JTO-päivitys kotisivuilla.

JTO:n ja PEVISAn vaikutuksen seuraaminen

Rotu ei kuulu Pevisaan, mutta jalostuksen tavoiteohjelmaa ja sen toteutumista seurataan jalostustoimikunnan toimesta. Toimintasuunnitelma sitoo yhdistystä.

7. LÄHTEET

Tekstissä mainitaan lähde jokaisen kappaleen yhteydessä, muut lähteet;

- Suomen Kennelliiton ry jalostustietokanta
- Suomen Kennelliitto ry terveystarkastus
- Shih Tzu r.y:n jalostustoimikunnan keräämät tiedot sekä tilastot
- Shih Tzu ry jäsenkasvattajakyselyt

8. LIITTEET

Rotumääritelmä:

<https://www.kennelliitto.fi/sites/default/files/attachments/9shihtzu.pdf>